

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра дошкільної освіти

# ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

*методичні вказівки щодо організації самостійної роботи  
з навчальної дисципліни  
здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня  
спеціальності 012 «Дошкільна освіта»*



Маріуполь — 2022

УДК 371.09(072)

О-75

*Методичні вказівки щодо організації самостійної роботи  
з навчальної дисципліни «Основи педагогічної майстерності»  
здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня  
спеціальності 012 «Дошкільна освіта»  
рекомендовано Вченою радою психолого-педагогічного факультету  
Маріупольського державного університету  
(протокол № 5 від 26.01.2022)*

Рецензенти:

Бухало О.Л. — кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти Маріупольського державного університету

Вашак О.О. — кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

Макаренко С.І.

О-75

«Основи педагогічної майстерності» : методичні вказівки щодо організації самостійної роботи з навчальної дисципліни здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 012 «Дошкільна освіта» / С. І. Макаренко – Маріуполь : Маріупол. держ. ун-т, 2022. – 85 с.

У методичних вказівках щодо організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни «Основи педагогічної майстерності» розкрито зміст усіх видів самостійної роботи (перелік тем для самостійного вивчення та питання для самоконтролю, плани семінарських занять із вказівками з підготовки до них та критеріями оцінювання участі, детальні вимоги до виконання ІНДЗ, тестовий самоконтроль, питання до екзамену, глосарій, систему розподілу балів за виконаними завданнями, feedback-рефлексію за результатами проходження дисципліни та рекомендовані джерела інформації.

Методичні вказівки можуть бути використані здобувачами вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 012 «Дошкільна освіта» у процесі вивчення навчальної дисципліни «Основи педагогічної майстерності», а також фахівцями в галузі дошкільної освіти.

УДК 371.09(072)

© МДУ, 2022 рік

© Макаренко С.І., 2022 рік

# ЗМІСТ

ЗМІСТ .....	3
ПЕРЕДМОВА .....	5
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ .....	7
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ .....	15
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретичні основи педагогічної діяльності та професійної майстерності вихователя ЗДО .....	15
ТЕМА 1. Предмет і завдання курсу «Основи педагогічної майстерності». Професійний портрет сучасного вихователя закладу дошкільної освіти .....	15
ТЕМА 2. Професіоналізм і майстерність у педагогічній діяльності вихователя ЗДО .....	16
ТЕМА 3. Витоки професійної майстерності педагога закладу дошкільної освіти .....	17
СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 1 .....	18
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Педагогічна техніка вихователя ЗДО .....	22
ТЕМА 4. Педагогічна техніка як сукупність професійних умінь вихователя ЗДО .....	22
СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 2 .....	23
ТЕМА 5. Педагогічне спілкування: майстерність і технології .....	24
СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 3 .....	25
ТЕМА 6. Театральна педагогіка у професійній діяльності вихователя ЗДО .....	27
СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 4 .....	27
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Майстерність і педагогічна культура вихователя в організації освітнього процесу в ЗДО .....	29
ТЕМА 7. Майстерність педагогічної взаємодії у професійній діяльності вихователя .....	29
СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 5 .....	30
ТЕМА 8. Педагогічна культура та культура педагогічної майстерності педагога дошкільного фаху .....	31
СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 6 .....	32
ТЕМА 9. Педагогічна творчість та інноваційна педагогічна діяльність вихователя .....	33
СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 7 .....	34

ТЕМА 10. Професійно-педагогічне та особистісне самовдосконалення як необхідна умова педагогічної майстерності вихователя .....	35
СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 8 .....	36
ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ .....	38
ТЕСТИ САМОКОНТРОЛЮ .....	46
ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ .....	70
РОЗПОДІЛ БАЛІВ ЗА КУРС .....	72
FEEDBACK .....	74
ГЛОСАРІЙ .....	75
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ .....	82

# ПЕРЕДМОВА

*Педагогічна майстерність — це спеціальність, якої треба навчати.*

*А.С. Макаренко*

Сучасне дошкілля – фундамент якісної неперервної освіти протягом життя. На сучасному етапі повномасштабного реформування дошкільної освіти в Україні вихователь закладу дошкільної освіти перетворюється із транслятора знань на партнера, організатора дитиноцентрованого процесу освіти з максимальним наближенням до можливостей, здібностей, потреб і настанов конкретної дитини; при цьому успішно виконуючи функції наставника, коуча, фасилітатора, організатора проєктного навчання, ментора стартапів, ігропедагога та модератора, тьютора індивідуальної освітньої траєкторії особистості.

Таку якість дошкільної освіти можуть забезпечити лише висококваліфіковані педагогічні кадри нового типу – «агенти змін», майстри з високою особистісною та професійною культурою, творчим потенціалом, сміливою педагогічною позицією і сучасним світоглядом, здатні до пошуку та запровадження прогресивних ідей і нововведень.

Готувати таких майстрів покликана система вищої освіти за оновленими державними стандартами та освітніми програмами — на засадах студентоцентрованого підходу до навчання й викладання, самостійності та самосвідомості здобувачів вищої освіти, включаючи нові форми надання освітніх послуг і гнучкі навчальні траєкторії.

Зокрема, навчальний курс «Основи педагогічної майстерності» спрямовано на формування у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про сутність педагогічної майстерності вихователя закладу дошкільної освіти та шляхи її формування; удосконалення професійної підготовки майбутніх педагогів дошкільної освіти щодо комплексного застосування сучасних професійних знань та вмінь у педагогічному процесі закладу дошкільної освіти (ЗДО) в умовах невизначеності, розвиток потреби в постійному самовдосконаленні, прояві творчої індивідуальності.

Основним засобом оволодіння навчальним матеріалом зазначеного курсу здобувачами вищої освіти є самостійна робота. Система самостійної роботи — це єдиний комплекс аудиторної роботи на лекціях і семінарських заняттях, а також позааудиторної роботи в бібліотеці та вдома.

Самостійна робота здобувача вищої освіти з опанування навчальної дисципліни «Основи педагогічної майстерності» передбачає такі види робіт:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- опрацювання окремих тем програми, що не виносяться на лекції;
- самостійна робота здобувачів вищої освіти на лекціях;
- підготовка до семінарських, практичних занять;
- самостійна робота на семінарських, практичних заняттях,
- розробка індивідуальних завдань (ІНДЗ);

- підготовка до виконання контрольних робіт, тестування, складання екзамену.

Різні види і теми самостійної роботи охоплюють всю навчальну програму із визначенням кількості годин, відведених на виконання кожної теми. Час, відведений на самостійну роботу здобувача вищої освіти, регламентується робочим навчальним планом відповідно до загального обсягу годин вивчення даної дисципліни.

**«Методичні вказівки щодо організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Основи педагогічної майстерності» здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 012 «Дошкільна освіта»** розроблено відповідно до робочої навчальної програми. У них подано опис структури, змісту та послідовності виконання самостійної роботи, а також вказівки та рекомендації до них.

Зокрема, перша частина «Методичних вказівок» містить силабус навчальної дисципліни «Основи педагогічної майстерності», що розкриває її мету, завдання та результати вивчення. Структура навчальної дисципліни визначає розподіл годин між різними формами роботи — лекціями, семінарськими заняттями, індивідуальними завданнями та самостійною роботою. Також силабус конкретизує методи контролю та критерії оцінки знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни.

У другій частині «Методичних вказівок» по кожній темі кожного змістового модуля подано короткий зміст теоретичного навчального матеріалу та завдання до самостійної роботи: теми для самостійного вивчення, питання для самоконтролю та списки рекомендованої літератури. Також розкрито зміст семінарських занять та надано вказівки з підготовки до них: тема, мета, теоретичні питання до обговорення, практичні завдання, вимоги до оформлення матеріалів виступу та критерії оцінювання участі у семінарському занятті, список рекомендованої літератури.

Остання частина «Методичних вказівок» містить детальні вимоги до виконання індивідуальних завдань (ІНДЗ) з навчальної дисципліни, тестовий самоконтроль, питання до екзамену, систему розподілу балів за виконаними завданнями, feedback-рефлексію за результатами проходження дисципліни, глосарій, рекомендовані джерела (основні та додаткові) інформації.

Отже, «Методичні вказівки щодо організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 012 «Дошкільна освіта» з навчальної дисципліни «Основи педагогічної майстерності» забезпечують загальне розуміння системи самостійної роботи з курсу та її комплексне виконання й успішне складання екзамену.

«Методичні вказівки» можуть бути використані також фахівцями в галузі дошкільної освіти.

# СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів – 6	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Обов'язкова	
Семестрових модулів – 3	ОП «Дошкільна освіта»	Рік підготовки	
Змістових модулів – 3		3-й	3-й
Індивідуальне навчально-дослідне завдання – творче завдання	Спеціальність 012 «Дошкільна освіта»	Семестр	
Загальна кількість годин – 180 годин		5-й	5-й
Тижневих годин для денної форми здобуття вищої освіти: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 7	Рівень вищої освіти: бакалавр	Лекції	
		30 год.	18 год.
		Семінарські, практичні заняття	
		30 год.	18 год.
		Самостійна робота	
		100 год.	124 год.
		Індивідуальні завдання 20 год.	
Вид контролю: екзамен			

**Мета навчальної дисципліни «Основи педагогічної майстерності»:** формування у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про сутність педагогічної майстерності вихователя закладу дошкільної освіти та шляхи її формування; удосконалення професійної підготовки майбутніх педагогів дошкільної освіти щодо комплексного застосування сучасних професійних знань та вмінь у педагогічному процесі закладу дошкільної освіти (ЗДО) в умовах невизначеності, розвиток потреби в постійному самовдосконаленні, прояві творчої індивідуальності.

### **Основні завдання:**

1. Формувати у здобувачів вищої освіти розуміння змісту категорій «педагогічна діяльність», «педагогічний професіоналізм», «педагогічна культура», «педагогічна майстерність». Забезпечити засвоєння ґрунтовних знань щодо педагогічної майстерності вихователя закладу дошкільної освіти, її компонентної структури та специфіки прояву.
2. Сприяти опануванню майбутніми вихователями елементами педагогічної техніки, формуванню власного образу педагога-вихователя та розвитку індивідуального стилю професійної діяльності.
3. Забезпечити розвиток педагогічного мислення, професійного мовлення, педагогічних здібностей здобувачів вищої освіти. Удосконалювати вміння педагогічного спілкування. Виховувати педагогічну культуру.
4. Формувати дослідницькі вміння, досвід роботи з різноманітними інформаційними ресурсами; стимулювати прояв ініціативи, творчості, інноваційності, у т.ч. – щодо діяльності в непередбачуваних умовах праці, в умовах невизначеності.
5. Виховувати у здобувачів вищої освіти прагнення всебічного пізнання себе, широко використовуючи психологічний інструментарій та відповідні методи діагностики; формувати установку на постійне особистісне і професійне самовдосконалення засобами самоменеджменту.

### **Місце навчальної дисципліни в освітній програмі**

Курс «Основи педагогічної майстерності» (ОПМ) входить до циклу обов'язкових навчальних дисциплін професійної підготовки. Він узагальнює та систематизує знання майбутніх педагогів дошкільної освіти з вивчених навчальних дисциплін психолого-педагогічного циклу, інтегрує їх із знаннями, набутими у ході вивчення спеціальних дисциплін і спрямовує здобувачів вищої освіти на практичне застосування цих знань у майбутній професійно-педагогічній діяльності. Отже, вивчення навчальної дисципліни «ОПМ» сприяє розвитку особистості, професійної діяльності та творчої індивідуальності майбутнього педагогічного працівника.

### **Передумови для вивчення дисципліни**

Основи педагогічної майстерності вихователя закладу дошкільної освіти формуються ще в період його навчання в університеті єдністю теоретичної та практичної підготовки, визначеної навчальним планом спеціальності. Навчальна дисципліна «Основи педагогічної майстерності» у цьому процесі виконує інтегруючу функцію. Підґрунтям для засвоєння її змісту є вивчення «Вступу до спеціальності», дисциплін психолого-педагогічного спрямування, фахових методик.

### **Компетентності та результати навчання**

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Основи педагогічної майстерності» здобувачі вищої освіти набуватимуть таких фахових компетентностей:



<b>Інтегральна</b>	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосовування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
<b>Загальні компетентності:</b>	<p><b>КЗ-3.</b> Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p><b>КЗ-4.</b> Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p><b>КЗ-5.</b> Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p> <p><b>КЗ-6.</b> Здатність до міжособистісної взаємодії.</p> <p><b>КЗ-7.</b> Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p><b>КЗ-8.</b> Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p>
<b>Спеціальні (фахові компетентності):</b>	<p><b>КС-1.</b> Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.</p> <p><b>КС-17.</b> Здатність нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах праці.</p> <p><b>КС-18.</b> Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.</p> <p><b>КС-19.</b> Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.</p> <p><b>КС-20.</b> Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.</p>

### Програмові результати навчання за дисципліною

Програмові результати навчання	Шифр програмових результатів навчання
Розуміти історію та закономірності розвитку дошкільної освіти. Аналізувати педагогічні системи минулого та творчо трансформувати їх потенціал у сучасний навчально-виховний простір закладу дошкільної освіти.	ПР-09

Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.	ПР-12
Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.	ПР-17

### Методи навчання

У процесі навчання використовуються такі методи: методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності (словесні, наочні, практичні): лекції, лекції-презентації, інтерактивні лекції, лекції-обговорення, круглі столи, дискусії, навчальні диспути, бесіди, консультації (індивідуальні та групові), самостійна робота з першоджерелами, інформаційно-комунікаційні технології, мозкові атаки, інтерактивні методи і вправи, тренінги, метод проектів, ігрові методи навчання (навчальні ділові, рольові ігри); методи контролю (словесні, паперові, комп'ютерне тестування) тощо.

### Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р		л	п	лаб	інд	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<b>МОДУЛЬ I</b>												
<b>Змістовий модуль 1. Теоретичні основи педагогічної діяльності та професійної майстерності вихователя ЗДО</b>												
Тема 1. Вступ. Предмет і завдання курсу «Основи педагогічної майстерності». Професійний портрет сучасного вихователя закладу дошкільної освіти	11	4	-	-	-	7	10	2	-	-	-	8
Тема 2. Професіоналізм і майстерність у педагогічній діяльності вихователя ЗДО	9	2	-	-	-	7	13	2	-	-	-	11

Тема 3. Витоки професійної майстерності педагога закладу дошкільної освіти	16	2	4	-	-	10	19	2	2	-	-	15
<b>Разом за змістовим модулем 1</b>	<b>36</b>	<b>8</b>	<b>4</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>24</b>	<b>42</b>	<b>6</b>	<b>2</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>34</b>
<b>Змістовий модуль 2. Педагогічна техніка вихователя ЗДО</b>												
Тема 4. Педагогічна техніка як сукупність професійних умінь вихователя ЗДО	33	4	10	-	-	19	34	2	4	-	-	28
Тема 5. Педагогічне спілкування: майстерність і технології	13	4	2	-	-	7	16	2	2	-	-	12
Тема 6. Театральна педагогіка у професійній діяльності вихователя ЗДО	16	2	4	-	-	10	10	-	2	-	-	8
<b>Разом за змістовим модулем 2</b>	<b>62</b>	<b>10</b>	<b>16</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>36</b>	<b>60</b>	<b>4</b>	<b>8</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>48</b>
<b>Змістовий модуль 3. Майстерність і педагогічна культура вихователя в організації освітнього процесу в ЗДО</b>												
Тема 7. Майстерність педагогічної взаємодії у професійній діяльності вихователя	14	2	2	-	-	10	14	2	2	-	-	10
Тема 8. Педагогічна культура та культура педагогічної майстерності педагога дошкільного фаху	13	4	2	-	-	7	9	2	-	-	-	7
Тема 9. Педагогічна творчість та інноваційна педагогічна діяльність вихователя	19	2	4	-	1	12	20	2	4	-	2	12
Тема 10. Професійно-педагогічне та	16	4	2	-	-	10	15	2	2	-	-	11

особистісне самовдосконалення як необхідна умова педагогічної майстерності вихователя												
<b>Разом за змістовим модулем 3</b>	<b>62</b>	<b>12</b>	<b>10</b>	<b>-</b>	<b>1</b>	<b>39</b>	<b>58</b>	<b>8</b>	<b>8</b>	<b>-</b>	<b>2</b>	<b>40</b>
Усього годин	<b>160</b>	<b>30</b>	<b>30</b>	<b>-</b>	<b>1</b>	<b>99</b>	<b>160</b>	<b>18</b>	<b>18</b>	<b>-</b>	<b>2</b>	<b>122</b>
<b>МОДУЛЬ II</b>												
<b>ІНДЗ</b>	<b>20</b>		<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>20</b>	<b>20</b>		<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>20</b>
<b>Усього годин</b>	<b>180</b>	<b>30</b>	<b>30</b>	<b>-</b>	<b>1</b>	<b>119</b>	<b>180</b>	<b>18</b>	<b>18</b>	<b>-</b>	<b>2</b>	<b>142</b>

### **Самостійна робота**

Самостійна робота здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни «Основи управління в галузі дошкільної освіти» – це основний засіб оволодіння навчальним матеріалом поза обов’язкових навчальних занять.

Система самостійної роботи з даної навчальної дисципліни – це єдиний комплекс, до якого входить аудиторна робота на лекціях і семінарських заняттях, у бібліотеці та вдома:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- опрацювання окремих тем програми, що не виносяться на лекції;
- самостійна робота здобувачів вищої освіти на лекціях;
- підготовка до семінарських, практичних занять;
- самостійна робота на семінарських, практичних заняттях,
- розробка ІНДЗ;
- підготовка до виконання контрольних робіт, тестування, складання екзамену.

Тематика самостійної роботи охоплює всю навчальну програму із зазначенням кількості годин, відведених на виконання кожної теми. Час, відведений для цього, регламентується робочим навчальним планом відповідно до загального обсягу годин вивчення даної дисципліни.

### **Методи контролю**

В основі контролю якості опанування навчальної дисципліни «Основи педагогічної майстерності» лежить накопичення балів за весь період вивчення дисципліни. Цей період включає різні види діяльності здобувача вищої освіти: активну участь у лекційних, семінарських, практичних заняттях, виконання завдань поточного контролю, підготовку індивідуальних завдань та інше.

Максимальна сума балів за вивчення всієї дисципліни – 100 балів. Максимальна сума балів за виконання кожного функціонального модуля становить:

Модуль 1 (50 балів) – теоретико-практичний – передбачає відпрацювання здобувачами вищої освіти матеріалу лекцій, семінарських, практичних занять за трьома змістовими модулями та виконання завдань самостійної роботи.

Модуль 2 (20 балів) – передбачає розробку та захист ІНДЗ за певною обраною темою.

Модуль 3 (30 балів) – підсумкова атестація (екзамен).

Методи контролю успішності навчання: усна співбесіда, бліц-опитування або письмове фронтальне опитування, комп'ютерне тестування за матеріалами розглянутої теми на початку наступної лекції, фронтальний модульний експрес-контроль у вигляді тестування знань; завдання для самостійної, індивідуальної роботи студентів. Сума балів виступає в ролі кількісного показника якості роботи кожного здобувача.

*Поточний контроль* здійснюється під час проведення лекційних та семінарських занять, а також за результатами виконання здобувачем вищої освіти завдань для самостійної роботи. При поточному контролі оцінюється: систематичність роботи на лекційних, семінарських, практичних заняттях; рівень знань, продемонстрованих у відповідях і виступах, в активності при обговоренні питань, модульному експрес-контролі, самостійній роботі.

*Підсумковий контроль* проводиться з метою оцінювання результатів навчання після вивчення дисципліни у формі екзамену. Бали за екзамен розподіляються між трьома завданнями: 10 балів – за виконаний тест, по 10 балів – за відповіді на два питання.

*Післяатестаційний моніторинг* проводиться у вигляді ректорської контрольної роботи, що передбачає виконання тестових завдань на навчальному порталі МДУ.

Загальна підсумкова оцінка з дисципліни складається з балів за результатами поточного контролю по трьом змістовим модулям та балів, набраних за виконання ІНДЗ й екзамен.

Критерії оцінки знань здобувачів вищої освіти  
з навчальної дисципліни

Оцінки у національній шкалі	Критерії оцінювання
<b>Відмінно</b> (А) 100-90 балів	- здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями з предмета, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, демонструє власну позицію з питання, що розглядається. Володіє достатнім рівнем прикладних умінь щодо організації та проведення освітньої роботи, виявляє творчий підхід до їх застосування.
<b>Добре</b> (В) – 89-82 бали (С) – 81-74 бали	- знання здобувача вищої освіти є достатньо повними, для ілюстрації відповіді наводяться приклади з педагогічної практики, художніх творів та публіцистичної літератури. Вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, має достатній рівень прикладних умінь щодо організації освітньої роботи. Власна педагогічна творчість на

	початковому рівні.
<b>Задовільно</b> (D) – 73-64 бали (E) – 63-60 бали	- здобувач вищої освіти знає й розуміє близько половини навчального матеріалу, визначення понять подає з помилками. Знає основні положення з вивчених тем, але припускається помилок у їх реалізації. Особиста критична оцінка можливості використання матеріалів дисципліни для розв'язання сучасних педагогічних проблем вкрай низька.
<b>Незадовільно</b> (FX) – 59-35 балів (F) – 34-0 балів	- здобувач вищої освіти відтворює менше половини навчального матеріалу, має фрагментарні уявлення про об'єкт навчання. Має низький рівень сформованості прикладних умінь щодо організації освітньої роботи. Особиста точка зору на проблему, що розглядається, відсутня.

# МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

## ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

### Теоретичні основи педагогічної діяльності та професійної майстерності вихователя ЗДО

#### ТЕМА 1

#### Предмет і завдання курсу «Основи педагогічної майстерності». Професійний портрет сучасного вихователя закладу дошкільної освіти

Навчальна дисципліна «Основи педагогічної майстерності» у системі професійної підготовки спеціалістів з дошкільного виховання. Міждисциплінарні зв'язки курсу. Мета, завдання курсу. Особливості та структура навчальної дисципліни. Особливості вивчення: лекції, семінарські, практичні заняття, їх специфіка та взаємозв'язок. Самостійна робота здобувачів вищої освіти в навчальному курсі «Основи педагогічної майстерності».

Роль вихователя у формуванні особистості дошкільника. Зростання вимог до професіоналізму вихователя на сучасному етапі.

Специфіка професійної педагогічної діяльності вихователя дитячого садка (мети, об'єкту, засобів та результату професійної діяльності). Педагогічна діяльність: структурні та функціональні компоненти.

Професіограма вихователя дошкільного закладу, аналіз основних компонентів. Характеристика професійних функцій та типових завдань діяльності педагога закладу дошкільної освіти. Психолого-педагогічні вимоги до особистості сучасного вихователя.

Поняття професіоналізму в педагогічній діяльності. Професіоналізм і педагогічна майстерність вихователя закладу дошкільної освіти: сутність взаємозв'язку.

**Тема до самостійного опрацювання:** Специфіка професійної педагогічної діяльності вихователя дошкільного закладу.

#### *Питання для самоконтролю*

1. Якими державними нормативними документами визначено вимоги до сучасного вихователя закладу дошкільної освіти?
2. Що таке професіограма вихователя ЗДО та який її зміст?
3. Що таке професійна компетентність вихователя ЗДО?
4. Що входить до складу професійної компетентності вихователя ЗДО?
5. Які функції має виконувати сучасний вихователь ЗДО?
6. Що не входить до обов'язкових професійних знань та вмінь вихователя ЗДО?
7. Які особисті моральні якості потрібні вихователеві для роботи з дітьми?

### *Література*

1. Демченко М.О. До проблеми розробки професіограми вихователя закладів дошкільної освіти. *Педагогічні науки*. 2018. Вип. LXXXI, Том 1. С. 138-142.
2. Загородня Л.П., Тітаренко С.А. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу: навчальний посібник. 2-ге вид. Суми: Університетська книга, 2016. С. 9-11, 34-36.
3. Косенко Ю.М. Основи педагогічної майстерності вихователя: Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності «Дошкільна освіта». 2-е видання, доповнене. Маріуполь: ТОВ «Друкарня «Новий світ», 2014. С. 20-30.
4. Макаренко С.І. Професійна майстерність працівників дошкільних навчальних закладів у форматі нового педагогічного мислення. *Педагогічна скарбниця Донеччини*. 2012. №2. С.13-14.
5. МОН пропонує для громадського обговорення проєкти професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» та професійного стандарту «Керівник (директор) закладу дошкільної освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennya-proyekt-profesijnogo-standartu-vihovatel-zakladu-doshkilnoyi-osviti-ta-proyekt-profesijnogo-standartu-kerivnik-direktor-zakladu-doshkilnoyi-osviti> .

## **ТЕМА 2**

### **Професіоналізм і майстерність у педагогічній діяльності вихователя ЗДО**

Категорія педагогічної майстерності. Поняття «майстер», «педагогічна майстерність». Суттєві особливості професіоналізму та педагогічної майстерності педагога закладу дошкільної освіти.

Структура педагогічної майстерності вихователя дошкільного закладу (у науковому обґрунтуванні І.А. Зязюна) та характеристика основних компонентів: гуманістична спрямованість, професійні знання (професійна компетентність), педагогічні здібності та їх види, педагогічна техніка (професійні вміння). Критерії педагогічної майстерності: доцільність (за спрямованістю), продуктивність (за результатами), діалогічність (за характером взаємодії з вихованцями), оптимальність (у виборі засобів), творчість (за змістом). Вихователь як суб'єкт педагогічної діяльності.

**Тема до самостійного опрацювання:** Вихователь як суб'єкт педагогічної діяльності.

#### ***Питання для самоконтролю:***

1. Хто такий майстер?
2. Яким має бути вихователь-майстер?



3. Хто з науковців займався дослідженням проблеми педагогічної майстерності?
4. Дайте визначення педагогічної майстерності.
5. Назвіть структуру та складові педагогічної майстерності вихователя ЗДО.
6. Визначіть та обґрунтуйте критерії педагогічної майстерності.
7. Як співвідносяться поняття «професіоналізм» і «педагогічна майстерність» у педагогічній діяльності вихователя ЗДО?

### *Література*

1. Загородня Л.П., Тітаренко С.А. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу: навчальний посібник. 2-ге вид. Суми: Університетська книга, 2016. С. 22-36.
2. Капченко О.Л. Дефініція педагогічної майстерності. *Народна освіта*. 2011. № 3(15). URL: [https://www.narodnaosvita.kiev.ua/Narodna\\_osvita/vupysku/15/statti/kapchenko.htm](https://www.narodnaosvita.kiev.ua/Narodna_osvita/vupysku/15/statti/kapchenko.htm).
3. Косенко Ю.М. Основи педагогічної майстерності вихователя: Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності «Дошкільна освіта». 2-е видання, доповнене. Маріуполь: ТОВ «Друкарня «Новий світ», 2014. С. 71-106.
4. Швець Т.А. Особливості становлення поняття «професійна майстерність майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів». *Педагогічний альманах: наук. видання*. Вип.13. [Редкол. В.В. Кузьменко та ін.] - Херсон: РПО, 2012. С. 210-204. URL: <http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/3149/8.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
5. Швець Т.А. Професійна майстерність майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів як психолого-педагогічна проблема. *Педагогічні науки: зб. наук. пр.* Херсон. держ. ун-т. 2011. Вип. 58. С. 408-411.

## ТЕМА 3

### **Витоки професійної майстерності педагога закладу дошкільної освіти**

Роль особистісної мотивації у виборі й опануванні професії. Навчання у закладі вищої освіти за обраним фахом – перший щабель у формуванні професійної майстерності майбутнього спеціаліста. Фактори, що суттєво впливатимуть на становлення педагогічної майстерності випускника ЗВО у його подальшій професійній діяльності.

Професіоналізм і педагогічна майстерність у досвіді педагогічної діяльності та теоретичній спадщині А.С. Макаренка, В.О. Сухомлинського, Ш.О. Амонашвілі.

**Тема до самостійного опрацювання:** Роль особистісної мотивації у виборі й опануванні професії.

### ***Питання для самоконтролю***

1. Яке значення педагогічної майстерності підкреслював у своїй теоретичній спадщині А.С. Макаренко?
2. Які важливі компоненти майстерності педагога особливо підкреслював у своїй теоретичній спадщині В.О. Сухомлинський?
3. Яке місце педагогічної майстерності вчителя в теоретичній спадщині Ш.О. Амонашвілі?
4. Що є витоками професійної майстерності педагога закладу дошкільної освіти?

### ***Література***

1. Амонашвили Ш.А. Здравствуйте, дети. М., 1985. С. 8-25, 40-42.
2. Косенко Ю.М. Основи педагогічної майстерності вихователя: Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності «Дошкільна освіта». 2-е видання, доповнене. Маріуполь: ТОВ «Друкарня «Новий світ», 2014. С. 107-115.
3. Макаренко А.С. Деякі висновки з мого педагогічного досвіду. Твори: в 7 т. К., 1954. Т. 5. С. 196, 215.
4. Сухомлинский В.А. Сердце отдаю детям. К.: Рад. шк., 1988. С. 8-94.

## **СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 1**

### **Професіоналізм і педагогічна майстерність у досвіді педагогічної діяльності та теоретичній спадщині А.С. Макаренка, В.О. Сухомлинського, Ш.О. Амонашвілі**

**Мета:** Поглиблення знань і розуміння здобувачами вищої освіти теоретичної та художньо-літературної спадщини А.С. Макаренка, В.О. Сухомлинського, Ш.О. Амонашвілі щодо професіоналізму та педагогічної майстерності.

#### ***Теоретичні питання до обговорення***

1. Питання педагогічного професіоналізму й педагогічної майстерності у досвіді педагогічної діяльності та в художньо-літературному спадку А.С. Макаренка:
  - 1.1. Подвижник соціального виховання А.С. Макаренко — життєвий та педагогічний шлях, витоки професійної майстерності.
  - 1.2. Основні теоретичні положення спадку А.С. Макаренка, що розкривають сутність педагогічної майстерності.
  - 1.3. Що вкладав А.С. Макаренко в поняття «навчати професії вчителя»?
  - 1.4. Вирішальні «дрібниці» професійної діяльності педагога (за А.С. Макаренко): як стояти, як сидіти, як підвестися зі стільця, з-за стола, як підвищити голос, усміхнутися, як подивитися?
  - 1.5. А.С. Макаренко про мовлення як засіб професійної діяльності педагога («Я став справжнім майстром тільки тоді, коли навчився говорити “іди сюди” з 15-20 відтінками, коли навчився давати 20 нюансів

на обличчі, в постаті і в голосі. І тоді я не боявся, що хтось до мене не підійде або не почує того, що треба» – Макаренко А.С. *Про мій досвід. Твори: в 7 т. К., 1954. Т. 5. С. 268*).

1.6. Педагог, за словами А.С. Макаренка, має бути джерелом атмосфери захоплюючого життя колективу, «таким же радісним, як колектив» (Макаренко А.С. *Твори: В 7 т. К., 1954. Т. 5. С. 196*).

1.7. «Закон руху колективу» у виховній системі А.С. Макаренка щодо впливу педагога на вихованців.

1.8. Система «затрашніх радостей» у педагогічній системі А.С. Макаренка.

1.9. Педагогічні ситуації, в яких виявилася професійна майстерність Макаренка-педагога (*із літературно-художніх та педагогічних творів А.С. Макаренка: «Педагогічна поема», «Деякі висновки з мого педагогічного досвіду» та ін.*).

## 2. Гуманізм професійної майстерності Учителя В.О. Сухомлинського:

2.1. Педагог-гуманіст Василь Сухомлинський — життєвий і творчий шлях. Особиста бібліотека педагога.

2.2. Основні теоретичні положення В.О. Сухомлинського щодо сутності педагогічної майстерності.

2.3. Основні положення гуманістичної системи виховання В.О. Сухомлинського щодо формування гуманних взаємин між дітьми, дітьми та дорослими (батьками, педагогами). Оповідання та казки В.О. Сухомлинського з морального виховання дітей, про природу та ін.).

2.4. Методи і прийоми роботи В.О. Сухомлинського щодо стимулювання самоактивності дітей у «Школі радості» (самостійне прийняття найпростіших рішень, розвиток «внутрішнього бачення» та стійкої потреби у відповідальній поведінці тощо).

2.5. Шляхи формування педагогічної майстерності, визначені В.О. Сухомлинським у своїх книгах «Сто парад учителю», «Розмова з молодим директором школи», «Методика виховання колективу» та ін.

## 3. Гуманна педагогіка Шалви Амонашвілі – Вчителя з добрим серцем:

3.1. Шалва Амонашвілі — Лицар Гуманної Педагогіки. Життєвий та педагогічний шлях.

3.2. Портрет вихователя-гуманіста (за роздумами Ш.О. Амонашвілі про педагога).

3.3. 10 заповідей гуманно-особистісного спілкування педагога з дітьми Ш.О. Амонашвілі (за книгою «Здравствуйте, дети!»).

3.4. Гуманно-особистісне спілкування вихователя з дітьми у «Школі життя» Ш.О. Амонашвілі.

3.5. Елементи педагогічної техніки Ш.О. Амонашвілі у роботи з дітьми.

### **Практичні завдання**

- На підставі аналізу теоретичного спадку корифею педагогічної науки (К. Ушинського, О. Симонович, О. Водовозової, П. Каптерєва, С. Русової, В. Сухомлинського або ін.) сформулювати сутність його поглядів на особистість вихователя маленьких дітей.

- Записати висловлювання відомих філософів, письменників, громадських діячів, учених, педагогів про професіоналізм і педагогічну майстерність педагога.

- Змодельовати професійний портрет вихователя дітей дошкільного віку (засобами художнього слова).

- Скласти рольовий репертуар вихователя.

- Розробити схему-таблицю фахово-методичних та спеціальних умінь вихователя.

- Створити власну професіограму «Мій ідеал вихователя дитячого садка» у форматі колажу.

- Написати міні-твір «Роздуми про мій професійний вибір».

### ***Вимоги з підготовки до семінарського заняття***

Матеріали до виступу на семінарському занятті мають бути оформлені у форматі мультимедійної презентації (Power Point (1997-2003 або PDF), Movie Maker, Prezi та ін.) або відеоролика для TikTok обсягом до 20 слайдів, вітається наявність візуалізацій, покликань, QR-кодів до аудіо- або(та) відеофрагментів.

#### **Орієнтовна структура**

1. Титул (назва університету та кафедри, тема, ПІБ та група здобувача вищої освіти, рік виконання).

2. Зміст.

3. Вступ (актуальність теми для формування педагогічної майстерності сучасного вихователя дошкільного закладу).

4. Основна частина (складається з двох підрозділів: теоретичних положень та практичних матеріалів — цитат, відеофрагментів, вправ, ігор, завдань, діагностик до них тощо).

5. Висновки щодо доцільності й ефективності практичного використання даного матеріалу для формування педагогічної техніки, педмайстерності вихователя дошкільного закладу (із обов'язковим висвітленням індивідуальної позиції автора щодо теми).

6. Список використаних джерел (не менше 5 джерел).

7. Додатки — візуалізації; аудіо-, відеоматеріали (за покликанням або QR-кодом).

8. Останній слайд — головний меседж (ідея, гасло, #хештег, влучний вислів) за темою презентації.

### ***Критерії оцінювання участі здобувачів вищої освіти у семінарському занятті***

<b>Бали</b>	<b>Критерії оцінювання навчальних досягнень</b>
0 балів	- відсутність на занятті з поважної чи неповажної причини; - відмова від відповіді на запитання за змістом теми.
1 бал	- фрагментарне відтворення незначної частини навчального матеріалу; - відмова від відповіді на додаткові запитання.
2 бали	- відтворення половини навчального матеріалу;

	- відсутність <u>правильної</u> відповіді на додаткові запитання.
3 бали	- демонстрація знань і розуміння основних положень навчального матеріалу з теми, правильна, але недостатньо обґрунтована відповідь; - відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак містить неточності.
4 бали	- демонстрація глибоких, міцних знань; - аргументоване використання набутих знань у нестандартних ситуаціях; - самостійний аналіз, оцінка, узагальнення навчального матеріалу; - повна та логічна відповідь на додаткові запитання за змістом теми.

### *Література*

1. Амонашвили Ш.А. Здравствуйте, дети. М., 1985. С. 8-25, 40-42.
2. Амонашвили Ш.А. Как живете, дети? М., 1986.
3. Амонашвили Ш.А. Размышления о гуманной педагогике. М., 1996.
4. Косенко Ю.М. Основи педагогічної майстерності вихователя: Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності «Дошкільна освіта». 2-е видання, доповнене. Маріуполь: ТОВ «Друкарня «Новий світ», 2014. С. 121-123.
5. Макаренко А.С. Деякі висновки з мого педагогічного досвіду. Твори: в 7 т. К., 1954. Т. 5. С. 196, 215.
6. Макаренко А.С. Методика організації виховного процесу. Твори: в 7 т. К., 1954, Т. 5.
7. Макаренко А.С. Педагогічна поема. Твори: в 7 т. К., 1954. Т. 1.
8. Сухомлинский В.А. Сердце отдаю детям. К.: Рад. шк., 1988. С. 8-94.
9. Сухомлинський В.О. Сто парад учителю // Вибр. твори: В 5 т. К., 1976. Т. 2.
10. Сухомлинський В.О. Проблеми виховання всебічно розвинутої особистості // Вибр. твори: В 5 т. К., 1976. Т. 1.

## ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

### Педагогічна техніка вихователя ЗДО

#### ТЕМА 4

#### Педагогічна техніка як сукупність професійних умінь вихователя ЗДО

Педагогічна техніка вихователя, її структура та особливості. Внутрішня та зовнішня педагогічна техніка. Зміст педагогічної техніки у теоретичному спадку видатних педагогів минулого.

Уміння самопрезентації (особистої професійної виразності) та управління власною поведінкою вихователя дітей дошкільного віку: естетична виразність (уміння створювати естетично-привабливий зовнішній вигляд), мімічна та пантомімічна виразність (уміння невербальної взаємодії), емоційна виразність (уміння психічної саморегуляції, психотехніки) вихователя, уміння вербальної взаємодії (мовленнєві). Уміння професійно-педагогічної взаємодії з вихованцями, їх батьками, колегами: психолого-педагогічні, фахово-методичні, спеціальні, творчі вміння.

Уміння вдосконалювати власну педагогічну техніку: аналітичні; проєктивно-конструктивні; гностичні; спонукально-організаційні.

**Тема до самостійного опрацювання:** Зміст педагогічної техніки у теоретичному спадку видатних педагогів минулого.

#### *Питання для самоконтролю*

1. Що таке педагогічна техніка вихователя ЗДО? Скільки груп налічує її структура?
2. Чому зовнішність вихователя ЗДО вважається його візитною карткою?
3. Що необхідно враховувати вихователю, продумуючи свій мікростиль?
4. Назвіть засоби невербальної взаємодії.
5. Назвіть характеристики і різновиди погляду людини. Якими видами доцільно користуватися вихователю під час професійного користування?
6. Назвіть основні вміння психотехніки вихователя.
7. Визначіть способи психофізичної саморегуляції організму, якими може користуватися вихователь ЗДО.
8. Що таке техніка мовлення? Які компоненти входять до її структури?

#### *Література*

1. Загородня Л.П., Тітаренко С.А. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу: навчальний посібник. 2-ге вид. Суми: Університетська книга, 2016. С. 40-60, 194-213.
2. Калинина Р.Р. В гостях у Золушки. Изд-во Псковского областного института усовершенствования учителей, 1997. С. 28-132.
3. Косенко Ю.М. Основи педагогічної майстерності вихователя: Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності «Дошкільна освіта». 2-е видання, доповнене. Маріуполь: ТОВ «Друкарня «Новий світ», 2014. С. 124-200.

## СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 2

### Педагогічна техніка. Естетична, емоційна, мімічна та пантомімічна виразність вихователя

**Мета:** Привернення уваги здобувачів вищої освіти до власної естетичної, емоційної, мімічної та пантомімічної виразності — як важливих елементів педагогічної техніки вихователя; сприяння опануванню вправами та завданнями щодо покращення зазначеного для майбутньої професійної діяльності.

#### *Теоретичні питання до обговорення*

1. Створення естетично виразного і привабливого зовнішнього вигляду виховательки ЗДО:
  - 1.1. Педагогічний твір-роздум на тему «Мої міркування щодо культури зовнішнього вигляду сучасної виховательки ЗДО»
  - 1.2. Одяг та взуття, прикраси в образі сучасної виховательки ЗДО: функціонал, сезонність.
  - 1.3. Зачіска та макіяж, парфуми виховательки ЗДО.
  - 1.4. Чи має/може бути у виховательок ЗДО спеціальний одяг?
  - 1.5. Моє е-портфоліо «Професійний імідж сучасної виховательки ЗДО (із підготовки до педагогічної практики)» із фотографіями на повний зріст.
  - 1.6. Уміння невербальної взаємодії виховательки ЗДО — мімічна та пантомімічна виразність.
  - 1.7. Постава виховательки ЗДО та способи її формування.
  - 1.8. Емоційна виразність як зовнішній або внутрішній вияв емоційних переживань виховательки ЗДО.
  - 1.9. Чи треба і як навчитися адекватно виявляти свої емоції, почуття виховательці ЗДО?
  - 1.10. Як навчитися виховательці розуміти психічний стан вихованців, їхніх батьків, колег, керівництва ЗДО?
2. Психотехніка виховательки ЗДО:
  - 2.1. Психотехніка та її складові.
  - 2.2. Поняття психічної саморегуляції. Психогимнастика як засіб збереження психічного здоров'я виховательки ЗДО.
  - 2.3. Вправи на зняття м'язового затискача та їх використання вихователькою ЗДО.
  - 2.4. Самонавіювання, релаксація, аутогенне тренування для збереження психічного здоров'я виховательки ЗДО.
  - 2.5. Музикотерапія, бібліотерапія та сміхотерапія для керування психічним станом виховательки ЗДО.
  - 2.6. Роль імітаційної гри в опануванні техніками керівництва своїм психічним станом.
3. Увага, пам'ять, уява як основа психотехніки виховательки ЗДО

- 3.1. Роль уваги в формуванні педагогічної техніки та психотехніки виховательки ЗДО.
- 3.2. Роль пам'яті у формуванні педагогічної техніки та психотехніки виховательки ЗДО.
- 3.3. Роль уяви в формуванні педагогічної техніки та психотехніки виховательки ЗДО.

### ***Практичні завдання***

- Розробити власне е-портфоліо з фотографіями на повний зріст (до 6 шт.) «Професійний імідж сучасної виховательки».
- Підготуватися до проведення вправ щодо: зняття м'язового затискача або релаксації, або аутогенного тренування, самонавіювання, музикотерапії, бібліотерапії, імітаційної гри, сміхотерапії.
- Розробити та підготуватися до проведення комплексу вправ психогімнастики з дітьми.
- Написати твір-монолог дитячої іграшки, предмета одягу тощо, у якому б відображався вік дитини, її характер, звички, уподобання.
- Скласти ребуси до термінів із теми «Уява».

### ***Вимоги з підготовки до семінарського заняття***

т.с. - див. Семінарське заняття 1

### ***Література***

1. Загородня Л.П., Тітаренко С.А. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу: навчальний посібник. 2-ге вид. Суми: Університетська книга, 2016. С. 194-196, 198-213.
2. Калинина Р.Р. В гостях у Золушки. Изд-во Псковского областного института усовершенствования учителей, 1997. С. 28-132.
3. Косенко Ю.М. Основи педагогічної майстерності вихователя: Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності «Дошкільна освіта». 2-е видання, доповнене. Маріуполь: ТОВ «Друкарня «Новий світ», 2014. С. 169-179, 185.
4. Чистякова М.И. Психогимнастика / Под ред. М.И. Буянова. 2-е изд. М.: Просвещение: ВЛАДОС, 1995. 160 с.

## **ТЕМА 5**

### **Педагогічне спілкування: майстерність і технології**

Спілкування як психолого-педагогічний феномен, його загальна характеристика.

Своєрідність педагогічного спілкування у професійній діяльності вихователя: багатофункціональність професійного спілкування вихователя; функціонально-рольове і особистісно-зорієнтоване спілкування; вербальне і невербальне спілкування; монологічне і діалогічне спілкування. Основні принципи і правила спілкування вихователя з дитиною.



Стили педагогічного спілкування та особливості їх прояву в роботі вихователя з дошкільниками. Майстерність вихователя ЗДО в організації педагогічного спілкування. Риторична культура вихователя.

**Тема до самостійного опрацювання:** Майстерність вихователя ЗДО в організації педагогічного спілкування.

### ***Питання для самоконтролю***

1. Що таке педагогічне спілкування?
2. Які функції реалізує вихователь у процесі педагогічного спілкування?
3. Схарактеризуйте основні етапи педагогічного спілкування.
4. Назвіть стилі педагогічного спілкування вихователя з вихованцями. Які з них є найбільш сприятливими для розвитку вихованців?
5. Дайте визначення риторики і доведіть необхідність володіння нею вихователем ЗДО.
6. Які бувають типи промов?
7. Назвіть структурні компоненти промови.
8. Схарактеризуйте етапи підготовки промови.

### ***Література***

1. Загородня Л.П., Тітаренко С.А. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу: навчальний посібник. 2-ге вид. Суми: Університетська книга, 2016. С. 69-109, 213-218.

2. Косенко Ю.М. Основи педагогічної майстерності вихователя: Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності «Дошкільна освіта». 2-е видання, доповнене. Маріуполь: ТОВ «Друкарня «Новий світ», 2014. С. 279-299.

3. Курінна А.Ф., Григоренко Г.І., Погрібняк Н.В. Формування риторичної компетентності вихователя (з досвіду роботи в закладах вищої та післядипломної педагогічної освіти). *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. № 76, т. 2. С. 98-105. URL: [http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/76/part\\_2/19.pdf](http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/76/part_2/19.pdf) .

## **СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 3**

### **Майстерність вихователя ЗДО в організації педагогічного спілкування.**

#### **Риторична культура вихователя**

**Мета:** Поглиблення розуміння здобувачами вищої освіти сутності та специфіки педагогічного спілкування вихователя ЗДО; сприяння опануванню вправами, способами формування техніки мовлення, мовленнєвої виразності, риторичної культури та розвитку комунікативних здібностей.

#### ***Теоретичні питання до обговорення***

1. Уміння вербальної взаємодії — мовленнєва виразність виховательки дитячого садка. Формування техніки мовлення:

- 1.1. Техніка мовлення виховательки ЗДО та шляхи її вдосконалення.

- 1.2. Роль артикуляційної гімнастики у формуванні техніки мовлення виховательки ЗДО.
- 1.3. Розвиток комунікативних умінь виховательки ЗДО.
- 1.4. Мовленнєва виразність виховательки ЗДО.
- 1.5. Загадки, кросворди, ребуси до теми.
2. Типи педагогічного спілкування вихователя з дітьми:
  - 2.1. Стилі ставлення вихователя до вихованців — активно-позитивний, пасивно-позитивний, нестійкий, ситуативно-негативний, стійкий негативний.
  - 2.2. Стилі педагогічного спілкування вихователя з вихованцями (за В.А. Кан-Каликом): спілкування на основі захопленості спільною творчою діяльністю; спілкування на ґрунті дружнього ставлення; спілкування-дистанція, спілкування-загравання, спілкування-залякування, партнерське спілкування.
  - 2.3. Типи вихователів за переважним використанням найбільш впливових видів діяльності: ігровий, дидактичний, художній та ін.
3. Риторика. Основні поняття й розділи класичної риторики:
  - 3.1. Типи промов.
  - 3.2. Структура промови.
  - 3.3. Етапи підготовки промови.
  - 3.4. Виголошення промови – функції оратора.
  - 3.5. Використання мультимедійної презентації під час виголошення промови — вимоги до оформлення та демонстрації.
  - 3.6. Закони риторики та їх урахування вихователем ЗДО при підготовці промов для батьківських зборів, методичних заходів, семінарів, конференцій тощо.

### ***Практичні завдання***

- Написати міні-розповідь про свого товариша, використовуючи лише прикметники.
- Написати міні-розповідь про проходження практики в ЗДО, використовуючи лише дієслова.
- Скласти кросворд або ребуси до термінів із теми «Мовленнєва виразність вихователя ЗДО».
- Скласти авторську казку на будь-яку тему для дітей дошкільного віку.
- На основі власних педагогічних спостережень підготувати твір-опис стилю педагогічного спілкування вихователя з дітьми.
- Скласти Кодекс професійної честі вихователя закладу дошкільної освіти.

### ***Вимоги з підготовки до семінарського заняття***

т.с. - див. Семінарське заняття 1

### ***Література***

1. Загородня Л.П., Тітаренко С.А. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу: навчальний посібник. 2-ге вид. Суми: Університетська книга, 2016. С. 213-218.

2. Косенко Ю.М. Основи педагогічної майстерності вихователя: Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності «Дошкільна освіта». 2-е видання, доповнене. Маріуполь: ТОВ «Друкарня «Новий світ», 2014. С. 180-184, 298-299.

3. Курінна А.Ф., Григоренко Г.І., Погрібняк Н.В. Формування риторичної компетентності вихователя (з досвіду роботи в закладах вищої та післядипломної педагогічної освіти). *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. № 76, т. 2. С. 98-105. URL: [http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/76/part\\_2/19.pdf](http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/76/part_2/19.pdf).

## ТЕМА 6

### Театральна педагогіка у професійній діяльності вихователя ЗДО

Педагогічна та акторська діяльність — спільне й відмінне у професійній діяльності актора і вихователя, сутність взаємозв'язку. Елементи театральної педагогіки у професійній діяльності вихователя ЗДО.

Місце і роль лялькового театру в освітньому процесі дошкільного закладу. Загальна характеристика лялькового театру, його види. Закони лялькового театру. Організація і показ лялькових вистав у ЗДО.

**Тема до самостійного опрацювання:** Закони лялькового театру.

#### *Питання для самоконтролю*

1. Чому у процесі оволодіння педагогічною майстерністю майбутньому вихователю варто звертатися до театральної педагогіки?
2. У чому сутність системи К.С. Станіславського, які її основні принципи?
3. Поясніть вислів «Діяльність вихователя — це театр одного актора».
4. Назвіть спільні ознаки педагогічної та акторської діяльності.
5. Що таке театр? Яка його специфічна особливість?
6. Назвіть різновиди лялькового театру, які використовуються в освітньому процесі ЗДО.
7. Визначіть основні етапи підготовки лялькової вистави. Які прийоми керівництва театралізованою діяльністю використовує вихователь на кожному з них?

#### *Література*

1. Загородня Л.П., Титаренко С.А. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу: навчальний посібник. 2-ге вид. Суми: Університетська книга, 2016. С. 110-131, 219-222.

2. Косенко Ю.М. Основи педагогічної майстерності вихователя: Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності «Дошкільна освіта». 2-е видання, доповнене. Маріуполь: ТОВ «Друкарня «Новий світ», 2014. С. 334-337.

3. Станіславский К.С. Работа актера над собой. М. : Иск-во, 1956.

## СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 4

### Педагогічна та акторська діяльність вихователя, сутність взаємозв'язку

**Мета:** Уточнення й поглиблення розуміння сутності театральної педагогіки, спільного та відмінного у професійній діяльності актора та вихователя ЗДО; сприяння розвитку й презентації артистичних умінь здобувачів вищої освіти.

### ***Теоретичні питання до обговорення***

1. Спільне й відмінне у професійній діяльності актора та вихователя ЗДО:
  - 1.1. Чи потрібні вихователеві акторські здібності?
  - 1.2. Здатність вихователя до імпровізації – запорука успіху в освітньому процесі дитячого садка;
  - 1.3. Педагогічна діяльність вихователя ЗДО – це театр одного актора?
2. Педагогічна доцільність системи та основних принципів системи К.С. Станіславського у професійній діяльності вихователя ЗДО.
3. Види театрів, що використовуються вихователями в освітньому процесі ЗДО.
4. Етапи підготовки до показу театралізованої міні-вистави для дошкільників у ЗДО.
5. Особливості організації та показу театралізованих вистав у ЗДО (показ міні-вистав для дошкільників:
  - 5.1. фланелеграфу,
  - 5.2. тіньового театру,
  - 5.3. пальчикового театру,
  - 5.4. театру ложок,
  - 5.5. театру рукавичок,
  - 5.6. інших видів театру.

### ***Практичні завдання***

- Скласти міні-твір на обрану тему: «Чи потрібні вихователеві акторські здібності?», «Здатність вихователя до імпровізації – запорука успіху в освітньому процесі дитячого садка», «Педагогічна діяльність вихователя ЗДО – це театр одного актора?».

- Підготуватися до показу лялькової вистави для дошкільників за обраним видом театру (у підгрупах): пальчиковий театр, тіньовий, ляльковий або інші.

### ***Вимоги з підготовки до семінарського заняття***

т.с. - див. Семінарське заняття 1

### ***Література***

1. Загородня Л.П., Титаренко С.А. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу: навчальний посібник. 2-ге вид. Суми: Університетська книга, 2016. С. 219-222.
2. Косенко Ю.М. Основи педагогічної майстерності вихователя: Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності «Дошкільна освіта». 2-е видання, доповнене. Маріуполь: ТОВ «Друкарня «Новий світ», 2014. С. 334-337.
3. Станіславский К.С. Работа актера над собой. М. : Иск-во, 1956.

# ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

## Майстерність і педагогічна культура вихователя в організації освітнього процесу в ЗДО

### ТЕМА 7

#### Майстерність педагогічної взаємодії у професійній діяльності вихователя

Поняття «педагогічний вплив» і «педагогічна взаємодія», сутність і змістовна характеристика. Класифікація методів виховання (педагогічного впливу) у професійній діяльності вихователя ЗДО.

Педагогічний процес як динамічна взаємодія вихователів і вихованців. Типи відносин педагога і дитячого колективу. Характеристика умінь педагогічної взаємодії вихователя. Основні принципи і прийоми педагогічної взаємодії. Майстерність вихователя в організації різних видів діяльності дітей.

Педагогіка співробітництва у ЗДО. Реалізація особистісно-орієнтованого підходу у вихованні дітей дошкільного віку. Майстерність вихователя в організації педагогічної взаємодії з батьками. Освітній процес у дитячому садку як ланцюжок взаємозалежних і взаємообумовлених педагогічних ситуацій і педагогічних задач.

**Тема до самостійного опрацювання:** Майстерність вихователя в організації різних видів діяльності дітей.

#### *Питання для самоконтролю:*

1. Що таке методи виховання (педагогічного впливу)? Назвіть їх.
2. Які методи використовує вихователь з метою впливу на особистість вихованця?
3. Схарактеризуйте методи організації діяльності дітей, спілкування та формування позитивного досвіду суспільної поведінки.
4. Які методи виховання стимулюють діяльність і поведінку дитини дошкільного віку?
5. Назвіть умови ефективного використання вихователем методів педагогічного впливу.

#### *Література:*

1. Загородня Л.П., Титаренко С.А. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу: навчальний посібник. 2-ге вид. Суми: Університетська книга, 2016. С. 37-39, 132-147, 222-223.

2. Косенко Ю.М. Основи педагогічної майстерності вихователя: Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності «Дошкільна освіта». 2-е видання, доповнене. Маріуполь: ТОВ «Друкарня «Новий світ», 2014. С. 201-278.

3. Косенко Ю.М. Гуманізм педагогического взаимодействия в профессиональной деятельности воспитателя детского сада. *Теоретические и прикладные проблемы психологии педагогического межличностного взаимодействия*: Материалы Международной научно-

## **СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 5**

### **Вихователь – організатор освітнього процесу у ЗДО: професіоналізм і майстерність**

**Мета:** Систематизація й конкретизація знань здобувачів вищої освіти щодо особливостей організації різних видів діяльності у ЗДО як динамічної педагогічної взаємодії вихователя та вихованців.

#### ***Теоретичні питання до обговорення***

1. Педагогічна майстерність вихователя в організації освітньої, трудової діяльностей, у розвитку творчості дошкільників:
  - 1.1. Освітня діяльність у ЗДО — види, типи (фронтальне, підгрупове, індивідуально-підгрупове), інноваційні форми (квест, проєкт та ін.).
  - 1.2. Навчальне заняття з дошкільниками — види, форми, найбільш ефективні методи і прийоми роботи.
  - 1.3. Організація бесіди з дітьми дошкільного віку — інтерактивні методи й прийоми.
  - 1.4. Трудова діяльність дітей у ЗДО — види та специфіка організації.
  - 1.5. Інноваційні підходи до організації прогулянки дітей на свіжому повітрі у ЗДО.
2. Педагогічна майстерність вихователя в організації ігрової діяльності дітей:
  - 2.1. Дидактична гра дошкільників — специфіка, види, порядок організації.
  - 2.2. Театралізовані ігри дошкільників — види й особливості організації.
  - 2.3. Організація будівельних ігор дошкільників.
  - 2.4. Сюжетно-рольова, творча гра дошкільників — класифікація, сучасні підходи до організації та супроводу.

#### ***Практичні завдання***

- Розробити і підготуватися до проведення фрагменту будь-якої форми роботи з дошкільниками в ЗДО (заняття, гри, прогулянки, фізкультурної роботи тощо).

- Скласти практичні рекомендації та поради щодо організації взаємодії вихователя з дітьми дошкільного віку (вік дошкільників – за вибором здобувача вищої освіти).

- Скласти методичні рекомендації вихователю щодо:

- педагогічної взаємодії з родиною;

- роботи з обдарованими та відчуженими дітьми (одне завдання за вибором здобувача вищої освіти).

#### ***Вимоги з підготовки до семінарського заняття***

т.с. - див. Семінарське заняття 1

### *Література*

1. Загородня Л.П., Тітаренко С.А. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу: навчальний посібник. 2-ге вид. Суми: Університетська книга, 2016. С. 196-197, 222-223.

2. Косенко Ю.М. Основи педагогічної майстерності вихователя: Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності «Дошкільна освіта». 2-е видання, доповнене. Маріуполь: ТОВ «Друкарня «Новий світ», 2014. С. 276-278.

3. Косенко Ю.М. Гуманизм педагогического взаимодействия в профессиональной деятельности воспитателя детского сада. *Теоретические и прикладные проблемы психологии педагогического межличностного взаимодействия*: Материалы Международной научно-практической конференции 19-20 апреля 2002 г. Ч. 2. Минск, 2000, С. 221-222.

## **ТЕМА 8**

### **Педагогічна культура та культура педагогічної майстерності педагога дошкільного фаху**

Поняття педагогічної культури. Взаємозв'язок педагогічної культури і педагогічної майстерності вихователя. Професійна етика вихователя у системі відносин: вихователь – дитина, вихователь – дитячий колектив, вихователь – батьки, вихователь – колеги-педагоги, вихователь – керівник ЗДО. Педагогічний такт як форма реалізації педагогічної моралі в діяльності вихователя.

Культура професійної діяльності педагога дошкільного фаху. Психологічна культура вихователя. Взаємозв'язок педагогічної культури і професійної майстерності педагога закладу дошкільної освіти. Конфлікти в діяльності вихователя ЗДО. Спілкування у конфліктних ситуаціях, способи їх розв'язання.

*Тема до самостійного опрацювання:* Культура професійної діяльності педагога дошкільного фаху.

#### *Питання для самоконтролю*

1. Що таке педагогічна культура?
2. У чому полягає взаємозв'язок педагогічної культури і педагогічної майстерності вихователя?
3. Дайте визначення поняття «етика», у чому особливості професійної етики вихователя ЗДО?
4. Що таке педагогічний такт? Яким, на вашу думку, має бути тактовний вихователь ЗДО?
5. Що таке конфлікт? Чому його необхідно розв'язувати? До чого призводять нерозв'язані конфліктні ситуації?
6. Схарактеризуйте види конфліктів та назвіть шляхи й ефективні методи їх розв'язання.
7. Що таке соціально-психологічний клімат у трудовому колективі? Назвіть умови формування сприятливого СПК.

### *Література*

1. Загородня Л.П., Титаренко С.А. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу: навчальний посібник. 2-ге вид. Суми: Університетська книга, 2016. С. 148-162, 223-231.

2. Коновалова К.І. Формування професійної культури майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти у процесі фахової підготовки: дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / К.І. Коновалова. Одеса, 2018. 309 с.

3. Косенко Ю.М. Основи педагогічної майстерності вихователя: Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності «Дошкільна освіта». 2-е видання, доповнене. Маріуполь: ТОВ «Друкарня «Новий світ», 2014. С. 8-20, 59-71.

## **СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 6**

### **Взаємозв'язок педагогічної культури та професійної майстерності педагога закладу дошкільної освіти**

**Мета:** Конкретизація й поглиблення знань здобувачів вищої освіти щодо педагогічної культури вихователя ЗДО, управління у визначенні взаємозв'язку між педагогічною культурою та професійною майстерністю вихователя.

#### *Теоретичні питання до обговорення*

1. Взаємозв'язок педагогічної культури та професійної майстерності педагога закладу дошкільної освіти:

1.1. Етика взаємин вихователя ЗДО і батьків вихованців.

1.2. Суперечності та труднощі у взаєминах між вихователем і батьками вихованців ЗДО. Шляхи їх усунення.

1.3. Групи «важких батьків» (за Є.О. Панько) та організація співробітництва вихователя ЗДО з ними.

1.4. Етика взаємодії вихователя в педагогічному колективі ЗДО — із керівництвом, колегами, техперсоналом.

1.5. Соціально-психологічний клімат педагогічного колективу дошкільного закладу: поняття та структура.

1.6. Стан соціально-психологічного клімату педагогічних колективів сучасних дошкільних закладів (за результатами дослідження М.В. Молочко).

1.7. Основні чинники (критерії оцінювання) соціально-психологічного клімату в педагогічному колективі дошкільного закладу (за М.В. Молочко).

1.8. Шляхи формування сприятливого соціально-психологічного клімату в педагогічному колективі дошкільного закладу.

1.9. Моральні вимоги, що регулюють взаємодію вихователя в педагогічному колективі ЗДО.

1.10. Конфлікт у діяльності вихователя ЗДО — види та причини.

1.12. Шляхи та ефективні методи розв'язання конфліктних ситуацій у дошкільному закладі.



2. Змоделювати й представити у формі рольової гри, запропонувати шляхи вирішення конфліктної ситуації між:

- 2.1. вихователькою і батьками вихованця,
- 2.2. вихователькою і колегою,
- 2.3. вихователькою і керівником ЗДО.

### ***Практичні завдання***

- Змоделювати та запропонувати шляхи вирішення ситуацій конфлікту між:

- \*вихователькою і батьками вихованця,
- \*вихователькою і колегою,
- \*вихователькою і керівником ЗДО.

### ***Вимоги з підготовки до семінарського заняття***

т.с. - див. Семінарське заняття 1

### ***Література:***

1. Загородня Л.П., Титаренко С.А. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу: навчальний посібник. 2-ге вид. Суми: Університетська книга, 2016. С. 223-231.

2. Коновалова К.І. Формування професійної культури майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти у процесі фахової підготовки: дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / К.І. Коновалова. Одеса, 2018. 309 с.

3. Косенко Ю.М. Основи педагогічної майстерності вихователя: Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності «Дошкільна освіта». 2-е видання, доповнене. Маріуполь: ТОВ «Друкарня «Новий світ», 2014. С. 120-121.

4. Молочко М.В. Формування соціально-психологічного клімату в педагогічному колективі дошкільного закладу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.07 «Теорія і методика виховання» / М.В. Молочко. Київ, 2004. С. 6.

5. Панько Е.А. Психология деятельности воспитателя детского сада. Минск, 1986.

6. Педагогічна майстерність: Хрестоматія: Навч. посіб. / [Упоряд.: І.А. Зязюн, Н.Г. Базидевич, Т.Г. Дмитренко та ін.]; за ред. І.А. Зязюна. 2-е вид., допов. і перероб. К.: Вища шк., 2006. 606 с.

7. Як поліпшити психологічний клімат у педколективі. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2021. № 5. С. 30.

## **ТЕМА 9**

### **Педагогічна творчість**

#### **та інноваційна педагогічна діяльність вихователя**

Педагогічна творчість: сутність та специфіка прояву у професійній діяльності вихователя. Творчість вихователя та її вплив на виховання творчої особистості дошкільника. Розвиток творчих здібностей вихователя.

Педагогічні інновації. Зв'язок педагогічної творчості з інноваційною педагогічною діяльністю вихователя. Сутність та етапи інноваційної діяльності вихователя. Вивчення досвіду передових вихователів – шлях до педагогічної майстерності. Передовий педагогічний досвід як результат творчої праці педагога.

**Тема до самостійного опрацювання:** Творчість вихователя та її вплив на виховання творчої особистості дошкільника.

#### **Питання для самоконтролю:**

1. Що таке педагогічна творчість?
2. Що таке творчі здібності вихователя ЗДО?
3. Чи можна вихователеві розвивати в собі творчі здібності? Як?
4. Чи впливає педагогічна творчість вихователя на виховання творчої особистості дошкільника?
5. Як пов'язана педагогічна творчість вихователя з інноваційною діяльністю?

#### **Література:**

1. Алексєнко-Лемовська Л.В. Складники професійної компетентності вихователів закладів дошкільної освіти: педагогічна майстерність, педагогічна творчість. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. Вип. 69, 2019. С. 5-9.

2. Косенко Ю.М. Основи педагогічної майстерності вихователя: Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності «Дошкільна освіта». 2-е видання, доповнене. Маріуполь: ТОВ «Друкарня «Новий світ», 2014. С. 300-337.

3. Косенко Ю.М. Підготовка майбутніх вихователів до педагогічної творчості. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика* (серія: Педагогічні науки). 2017. Випуск № 3-4 (52-53). С. 90-94.

## **СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 7**

### **Розвиток творчих здібностей вихователя**

**Мета:** Поглиблення знань здобувачів вищої освіти щодо показників і особливостей прояву творчих здібностей у вихователя ЗДО; опанування способами діагностування й розвитку педагогічної творчості, креативності.

#### **Формат проведення — конкурс педагогічної майстерності**

#### **З підготовки до заняття рекомендовано:**

1. Самостійно опрацювати літературу з питань творчості, педагогічної творчості вихователя ЗДО, орієнтуватися в таких питаннях:

-«Що таке творчість?»

-«Що таке творча діяльність?»

-«Які пізнавальні психічні процеси беруть участь у творчій діяльності людини?»

-«Чи є відмінності у структурі творчої діяльності дорослої людини і дитини дошкільного віку?»

-«Чи даються творчі здібності людині від природи?»

-«Що таке педагогічна творчість?»

-«Чи можна навчити педагогічній творчості виховательку ЗДО?»

2. Актуалізувати всі вивчені матеріали з навчальної дисципліни «ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ». Бути готовими до термінологічного діалогу за змістом дисципліни; використання (за потреби) виготовлених за час навчання в МДУ дидактичних посібників, ігор, вправ по роботі з дітьми; прояву творчості, креативності.

### **Практичне завдання**

Підготувати міні-твір на одну з тем: «У чому виявляється дитяча творчість?», «Що таке дитяча творчість?», «Як виховати дитину творчою?»

### **Література:**

1. Алексєєнко-Лемовська Л.В. Складники професійної компетентності вихователів закладів дошкільної освіти: педагогічна майстерність, педагогічна творчість. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. Вип. 69, 2019. С. 5-9.

2. Загородня Л.П., Тітаренко С.А. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу: навчальний посібник. 2-ге вид. Суми: Університетська книга, 2016. С. 231-245, 247-249.

3. Косенко Ю.М. Основи педагогічної майстерності вихователя: Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності «Дошкільна освіта». 2-е видання, доповнене. Маріуполь: ТОВ «Друкарня «Новий світ», 2014. С. 334-337.

4. Косенко Ю.М. Підготовка майбутніх вихователів до педагогічної творчості. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика* (серія: Педагогічні науки). 2017. Випуск № 3-4 (52-53). С. 90-94.

## **ТЕМА 10**

### **Професійно-педагогічне та особистісне самовдосконалення як необхідна умова педагогічної майстерності вихователя**

Сутність і структура процесу особистісного та професійно-педагогічного самовдосконалення майбутнього педагога як необхідна умова педагогічної творчості. Характеристика засобів самовдосконалення. Етапи, методи та прийоми самовдосконалення.

Самоменеджмент вихователя ЗДО. Індивідуальна траєкторія професійного розвитку. Індивідуальна програма (проект, ментальна карта — mind map, концепт-карта, інтелектуальна карта) та індивідуальний план (дорожня карта, маршрут) професійного самовдосконалення. Формальна, неформальна та інформальна освіта — шлях безперервного інтелектуального, культурного й духовного розвитку впродовж життя. Тайм-менеджмент та його

роль у самовдосконаленні педагога. Портфоліо вихователя як засіб фіксування, накопичення й оцінки особистих досягнень.

**Тема до самостійного опрацювання:** Формальна, неформальна та інформальна освіта — шлях безперервного інтелектуального, культурного й духовного розвитку впродовж життя.

#### **Питання для самоконтролю:**

1. Що таке професійно-педагогічне самовдосконалення?
2. Обґрунтуйте необхідність професійного самовдосконалення вихователя ЗДО.
3. Схарактеризуйте етапи та засоби, методи й прийоми самовдосконалення вихователя ЗДО.
4. Яка роль самоменеджменту у професійному самовдосконаленні вихователя ЗДО?
5. Що таке індивідуальна програма професійного розвитку?
6. Яка роль тайм-менеджменту в самовдосконаленні?
7. Що таке портфоліо вихователя ЗДО та яка його роль у розвитку педагогічної майстерності?

#### **Література:**

1. Агалець І.О. PR-технології професійного іміджу суб'єктів освітнього процесу: формування та орієнтири розвитку. *Інноваційний розвиток освіти в Україні й зарубіжжі в умовах євроінтеграційних та глобалізаційних процесів* : огляд. вид. / НАПН України, ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського; [авт.-упоряд.: Селецький А.В., Кравченко С.М., Агалець І.О. та ін.; наук. ред. А.В. Селецький]. - Київ: [ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського], 2019. С. 107-128. URL: [https://lib.iitta.gov.ua/overview\\_edition\\_2019.pdf](https://lib.iitta.gov.ua/overview_edition_2019.pdf) (дата звернення: 25.08.2021).

2. Загородня Л.П., Тітаренко С.А. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу: навчальний посібник. 2-ге вид. Суми: Університетська книга, 2016. С. 178-191.

3. Макаренко С.І. Проектування індивідуальної траєкторії професійного розвитку майбутнього педагога дошкільної освіти. *Професійна підготовка педагогів дошкільної освіти в умовах європейського вибору: проблеми, пошуки, здобутки*. Монографія / [Брежнева О.Г., Березіна О.О., Бухало О.Л. та ін.; за наук. ред. О.Г. Брежневої]. Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2020. С. 114-137.

## **СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 8**

### **Індивідуальна траєкторія професійного розвитку вихователя ЗДО**

**Мета:** Уточнення й поглиблення розуміння здобувачами вищої освіти необхідності постійного професійно-педагогічного самовдосконалення; сприяння оволодінню самоменеджментом, розробкою й виконанням

індивідуальної траєкторії професійного розвитку шляхом формальної, неформальної та інформальної освіти.

### **Формат проведення — тренінг із самоменеджменту**

#### ***Ключові питання***

1. Сутність і структура процесу особистісного та професійно-педагогічного самовдосконалення майбутнього педагога як необхідної умови розвитку педагогічної творчості, педмайстерності.
2. Шляхи та засоби самовдосконалення. Самоменеджмент.
3. Етапи самоменеджменту. Індивідуальна траєкторія професійного розвитку вихователя ЗДО.
5. Портфоліо.

#### ***Практичне завдання***

Скласти індивідуальну програму (або проєкт, ментальну карту тощо) власного професійного саморозвитку.

#### ***Література***

1. Загородня Л.П., Тітаренко С.А. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу: навчальний посібник. 2-ге вид. Суми: Університетська книга, 2016. С. 245-246.

2. Косенко Ю.М. Основи педагогічної майстерності вихователя: Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності «Дошкільна освіта». 2-е видання, доповнене. Маріуполь: ТОВ «Друкарня «Новий світ», 2014. С. 119-120.

3. Макаренко С.І. Проєктування індивідуальної траєкторії професійного розвитку майбутнього педагога дошкільної освіти. *Професійна підготовка педагогів дошкільної освіти в умовах європейського вибору: проблеми, пошуки, здобутки*. Монографія / [Брежнєва О.Г., Березіна О.О., Бухало О.Л. та ін.; за наук. ред. О.Г. Брежнєвої]. Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2020. С. 114-137.

4. Макаренко С.І. Самоменеджмент як необхідна умова професійного розвитку майбутнього керівника ЗДО. *Актуальні проблеми науки та освіти: збірник матеріалів XXIII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / за заг. ред. М.В. Трофименка*. Маріуполь: МДУ, 2021. С. 154-156.

5. Мартинець Л.А. Професійний розвиток учителя: сутність і зміст. *Педагогічні науки*, Випуск LXXII, том 2, 2016. С. 106-110. URL: [http://ps.stateuniversity.ks.ua/file/issue\\_72/part\\_2/24.pdf](http://ps.stateuniversity.ks.ua/file/issue_72/part_2/24.pdf) .

# ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

**Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ)** – форма організації навчання, що має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які здобувачі вищої освіти отримують у процесі вивчення курсу «Основи педагогічної майстерності» (ОПМ). Це обов'язковий вид самостійної і навчально-дослідної роботи, передбачений програмою навчальної дисципліни. ІНДЗ виконується кожним здобувачем освіти індивідуально і не може замінювати курсову роботу з дошкільної педагогіки з методиками дошкільного виховання. Якісно виконані ІНДЗ можуть бути використані під час педагогічної практики, стати практичним матеріалом при написанні курсових, дипломних, кваліфікаційних робіт.

ІНДЗ із навчальної дисципліни «Основи педагогічної майстерності» полягає в розробці обраного здобувачем вищої освіти творчого завдання у форматі е-презентації з додаванням аудіо-, відеофрагментів (за потреби) та представленні (захисті) виконаної роботи в аудиторії.

## **Вимоги до виконання ІНДЗ**

### ***Орієнтовна структура:***

- титульний слайд;
- ЗМІСТ;
- ВСТУП — актуальність теми для сучасної дошкільної освіти (нормативні документи, науковці-дослідники, поширеність серед практиків тощо);
- основна частина ІНДЗ (2 частини — теоретична та практикоорієнтована):

Теоретична частина має розкривати сутність теорії питання на основі аналізу досліджень науковців.

Практична частина має демонструвати способи практичного використання матеріалів ІНДЗ вихователем ЗДО (описи або плани-конспекти ігор та вправ, форм роботи з дітьми, діагностичні тести, поради або рекомендації тощо).

- **ВИСНОВОК** щодо актуальності практичного використання матеріалів ІНДЗ у діяльності вихователя дошкільного закладу;

- **СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ** (не менше 5 джерел, оформлених відповідно ДСТУ-2015);

- **ДОДАТКИ** – наочність, аудіо-, відеоматеріали тощо (за потреби);

- **заключне гасло або ідея, цитата, меседж, #хештег** за темою ІНДЗ.

### ***Вимоги до оформлення:***

ІНДЗ має формат е-презентації (Power Point (1997-2003), Movie Maker, Prezi, Google Docs, Haiku Deck, Apple Keynote, SlideRocket, SlideDog, Slides або ін.), обсяг – до 20 слайдів. Вітається наявність візуалізацій (наочності), покликань або QR-кодів до аудіо- або(та) відеофрагментів; приклади тестів, практичних вправ, ігор.

## Система оцінювання ІНДЗ

Максимальна оцінка за виконання ІНДЗ становить 20 балів і входить до складу підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни «Основи педагогічної майстерності».

№ з/п	Критерії оцінювання ІНДЗ	Максимальна оцінка за критеріями (балів)			
		Низьк	Сер	Дост	Вис
1.	Повнота, логіка і глибина розкриття теми ІНДЗ, виконання завдання	2	3	4	5
2.	Поєднання зображення з пояснювальним текстом	1	2	2	2
3.	Можливість практичного використання матеріалів ІНДЗ у професійній діяльності виховательки ЗДО	2	3	4	4
4.	Креативність, творчий підхід до виконання ІНДЗ	-	1	2	3
5.	Оформлення ІНДЗ згідно вимог	1	2	2	2
6.	Захист ІНДЗ в аудиторії (проведення практичних форм роботи)	2	3	3	4
	<b>Загальна кількість балів</b>	<b>1-8</b>	<b>9-14</b>	<b>17-15</b>	<b>18-20</b>

### Характеристика рівнів виконання ІНДЗ

**Високий рівень виконання (20 – 18 балів):** Тему ІНДЗ розкрито глибоко, ґрунтовно. Робота містить всі структурні компоненти, текст логічно доповнює зображене на слайдах. Матеріал повністю адаптовано до використання у дошкільному закладі; має творчий характер як в оформленні, так і в доборі додатків – у т.ч., із використанням ІКТ. Презентування (захист) ІНДЗ відбувається самостійно з опорою на слайди. Здобувач вищої освіти демонструє високий рівень володіння темою, її власне бачення. Показано вміння самостійно знаходити інформацію, аналізувати її, оцінювати й узагальнювати, висока аргументованість висновків.

**Достатній рівень виконання (17 – 15 балів):** Тему ІНДЗ розкрито повністю. Робота логічно структурована, текст доповнює зображене на слайдах. Матеріали повністю адаптовані до використання в дошкільному закладі. Творчий підхід виявлено в оформленні, розробці додатків. Презентування (захист) ІНДЗ відбувається самостійно з опорою на текст слайдів. Здобувач вищої освіти демонструє достатнє володіння питаннями; розумовими операціями аналізу, синтезу, узагальнення, вміє робити висновки. Проте не вистачає власних суджень, свого бачення обраної теми роботи.

**Середній рівень виконання (14 – 9 балів):** Тему ІНДЗ розкрито не повністю. Виконано близько половини завдання, текст недостатньо пояснює зображене на слайдах. Матеріали ІНДЗ слабо адаптовані до роботи в дошкільному закладі. Творчий підхід виявлено лише щодо оформлення роботи, яке має незначні недоліки. Презентування (захист) ІНДЗ відбувається з опорою на текст слайдів; здобувач вищої освіти демонструє володіння темою,

проте має утруднення в термінології.

**Низький рівень виконання (1 – 8 балів):** Тему ІНДЗ не розкрито, виконано лише незначну частину завдання, та й ту поверхнево. Текст лише частково пояснює зображене на слайдах. Можливість практичного використання матеріалів ІНДЗ у дошкільному закладі низька. Творчий підхід до виконання завдання відсутній. Оформлення роботи неякісне. Презентування (захист) ІНДЗ відбувається у формі читання тексту на слайдах; здобувач вищої освіти демонструє нечіткі уявлення з теми, незнання спеціальної термінології.

Нижче представлено тематику ІНДЗ, що може розглядатися як орієнтовна. Кількість таких завдань має відповідати кількості студентів в академічній групі, щоб запобігти повторення, дублювання матеріалу і забезпечити самостійність у виконанні завдань.

### **Перелік індивідуальних навчально-дослідних завдань**

#### **1. А.С. Макаренко про мовлення як засіб професійної діяльності педагога**

*Із літературно-художніх та педагогічних творів А.С. Макаренка («Педагогічна поема», «Деякі висновки з мого педагогічного досвіду» та ін.) виберіть і процитуйте 10 педагогічних ситуацій прояву мовленнєвої майстерності видатного педагога, які можна використовувати у роботі з дошкільниками («Я став справжнім майстром тільки тоді, коли навчився говорити «іди сюди» із 15-20 відтінками в голосі. І тоді я не боявся, що хтось до мене не підійде або не почує того, що треба»).*

#### **2. Міміка і пантоміміка – вирішальні «дрібниці» професійної діяльності педагога (за А.С. Макаренком)**

*Із художньо-літературного спадку А.С. Макаренка («Педагогічна поема», «Про мій досвід», «Деякі висновки з мого педагогічного досвіду» та ін.) виберіть 10 прикладів використання видатним педагогом вирішальних «дрібниць» професійної майстерності, які необхідно використовувати вихователю дошкільного закладу: як стояти, як сидіти, як підвестися зі стільця, з-за стола, як усміхнутися, подивитися («Я став справжнім майстром тільки тоді, коли навчився давати 20 нюансів на обличчі, в постаті»).*

#### **3. Педагог має бути джерелом атмосфери захоплюючого життя дитячого колективу, «таким же радісним, як колектив» (А.С. Макаренко)**

*Із педагогічних творів та художньо-літературного спадку А.С. Макаренка («Педагогічна поема», «Про мій досвід», «Деякі висновки з мого педагогічного досвіду» та ін.) виберіть 10 прикладів впливу емоційного стану педагога на колектив («постійна бадьорість, ніяких похмурих облич, ніяких кислих виразів, постійна готовність діяти, райдужний настрій, саме мажорний, веселий, бадьорий настрій»), що варто використовувати педагогу дошкільної освіти.*

#### **4. «Закон руху колективу» А.С. Макаренка щодо впливу педагога на вихованців**

*Із художньо-літературного спадку А.С. Макаренка («Педагогічна поема», «Про мій досвід», «Деякі висновки з мого педагогічного досвіду» та ін.)*



виберіть до 10 фрагментів із прикладами використання цього «закону», які можна впровадити вихователю закладу дошкільної освіти (ЗДО) в роботу з дошкільниками.

**5. «Система перспективних ліній» як принцип впливу педагога на вихованців у виховній системі А.С. Макаренка**

*Із художньо-літературного спадку А.С. Макаренка («Педагогічна поема», «Про мій досвід», «Деякі висновки з мого педагогічного досвіду» та ін.) виберіть 10 фрагментів із прикладами вияву зазначеної системи, які можна впровадити вихователю ЗДО в роботу з дошкільниками.*

**6. Закон «прямої дії» А.С. Макаренка щодо впливу педагога на вихованців**

*Із художньо-літературного спадку А.С. Макаренка («Педагогічна поема», «Про мій досвід», «Деякі висновки з мого педагогічного досвіду» та ін.) виберіть 10 фрагментів із прикладами використання закону «прямої дії», які можна використовувати вихователю в роботі з дошкільниками.*

**7. Педагогічні ситуації, в яких виявилася професійна майстерність А.С. Макаренка-педагога**

*Із літературно-художніх та педагогічних творів А.С. Макаренка («Педагогічна поема», «Деякі висновки з мого педагогічного досвіду» та ін.) наведіть 10 прикладів педагогічних ситуацій прояву професійної майстерності Макаренка-педагога, які можна використовувати вихователю в роботі з дошкільниками.*

**8. Майстерність В.О. Сухомлинського щодо стимулювання самоактивності дітей**

*На основі аналізу педагогічних творів В.О. Сухомлинського («Серце віддаю дітям», «Сто порад учителю» та ін.) виберіть 10 методів і прийомів видатного педагога щодо стимулювання самоактивності дітей (самостійне прийняття найпростіших рішень, розвиток «внутрішнього бачення» та стійкої потреби у відповідальній поведінці), які можна використовувати в роботі з дошкільниками.*

**9. Основні положення гуманістичної системи виховання В.О. Сухомлинського щодо формування гуманних взаємин між дітьми, дітьми та дорослими (батьками, педагогами)**

*Із педагогічних творів В.О. Сухомлинського («Серце віддаю дітям», «Сто порад учителю» та ін.) виберіть і зачитуйте 10 ситуацій майстерного формування видатним педагогом гуманних взаємин між дітьми, дітьми та дорослими, які можна використовувати в роботі з дошкільниками у ЗДО.*

**10. Ефективні й актуальні форми роботи В.О. Сухомлинського з дітьми**

*На основі аналізу педагогічного твору В.О. Сухомлинського «Серце віддаю дітям» виберіть і зачитуйте 10 найбільш цікавих, ефективних та актуальних форм роботи видатного педагога з дітьми, які можна використовувати з дошкільниками («Школа під блакитним небом», «Наш куточок мрій»,*

«Природа — джерело здоров'я», «Кожна дитина — художник», «Ми слухаємо музику природи» та ін.).

**11. Шляхи формування педагогічної майстерності (за В.О. Сухомлинським)**

*У своїх книгах «Сто парад учителю», «Розмова з молодим директором школи», «Методика виховання колективу» та інших В.О. Сухомлинський усебічно розглядає шляхи формування педагогічної майстерності. Назвіть і розкрийте 10 таких шляхів, доцільних для вихователя ЗДО.*

**12. Елементи педагогічної техніки Ш.О. Амонашвілі, доцільні для роботи виховательки ЗДО**

*Із педагогічних творів «Здравствуйте, дети!», «Как живет, дети?» або інших виберіть та опишіть/зацитуйте 10 елементів педагогічної техніки, які використовує в роботі з дітьми Ш.О. Амонашвілі та може використовувати сучасний вихователь ЗДО.*

**13. Культура зовнішнього вигляду сучасної виховательки закладу дошкільної освіти**

*Розробіть власне е-портфоліо щодо капсульного гардеробу виховательки ЗДО зі своїми фотографіями на повний зріст (10 шт.) та текстовим коментарем до них.*

**14. Дидактичні ігри та вправи «Вираз обличчя людини»**

*Підберіть два комплекти ілюстрацій портретів (I варіант – дорослих, II варіант – дітей) із такими виразами обличчя: радісним, сумним, спокійним, сердитим, ображеним. Розробіть та опишіть 10 дидактичних ігор та вправ, спрямованих на навчання дошкільників розпізнаванню, називанню та відтворенню власною мімікою цих виразів обличчя.*

**15. Висловлення поглядом свого ставлення до людини (дитини)**

*Підберіть ілюстрації із зображенням ситуацій, де дорослий дивиться на дитину радісно, сумно, спокійно, сердито. Розробіть та опишіть 10 завдань, ігор, вправ або занять щодо використання цих ілюстрацій у навчанні дошкільників розпізнавати та відтворювати погляд.*

**16. Мій улюблений мультиплікаційний герой**

*Підберіть фрагменти сучасних мультфільмів із яскраво зображеними емоціями героїв. Підберіть до них 10 завдань, ігор, вправ або етюдів для дошкільників щодо розпізнавання й називання емоцій, уміння їх відтворювати.*

**17. «Покажи емоцію!»**

*Підберіть та опишіть 10 ігор, вправ, завдань або етюдів для дошкільників, спрямованих на формування вмінь демонструвати емоцію через а)міміку, б)жести, в)пантоміміку.*

**18. Пантомімічна виразність, жестика вихователя ЗДО**

*Складіть перелік, опишіть та визначте призначення 10 жестів, якими доцільно користуватися вихователю ЗДО в роботі з дітьми. Розробіть способи ознайомлення дітей з такими жестами.*

### **19. Пантомімічні етюди дошкільників**

*Підберіть або розробіть та опишіть 10 пантомімічних етюдів для дошкільників, спрямованих на передачу:*

- *пози;*
- *жестів;*
- *рухів*

*знайомих їм людей, тварин, казкових або мультиплікаційних персонажів (наприклад: пройдіться так як ходить ... ; пострибайте як ... ; сядьте на стілець (за стіл) як ... ).*

### **20. Психотехніки студентки/вихователя ЗДО**

*Підберіть 10 вправ для студентки/педагога ЗДО щодо:*

- *зняття м'язового затискача;*
- *релаксації;*
- *аутогенного тренування (зазначення джерел є обов'язковим!).*

### **21. Програми самонавіювання для студентки/виховательки ЗДО**

*Підберіть 10 вправ самонавіювання для студентки/виховательки ЗДО на випадок:*

- *хвилювання перед відповідальним виступом або проведенням заходу;*
- *втоми після навчання/роботи;*
- *роздратованості.*

### **22. Психогімнастика, релаксація для дошкільників**

*Розробіть 3 комплекси психогімнастики для дошкільників за такими групами:*

- *спрямовані на розвиток умінь впізнання емоцій за зовнішніми сигналами поведінки та навчання дітей виразним рухам;*
- *спрямовані на розвиток пізнавальної та емоційно-особистісної сфери;*
- *спрямовані на заспокоєння та організацію дітей.*

### **23. Пам'ять як основа психотехніки вихователя**

*Підберіть 3 валідних (науково обґрунтованих) тести щодо діагностики рівня розвитку різних видів пам'яті студентів, педагогів ЗДО та 7 вправ на розвиток у них цього психічного процесу. Зазначення автора, джерела кожної діагностики є обов'язковим!*

### **24. Розвиток пам'яті дітей дошкільного віку**

*Підберіть 3 валідних (науково обґрунтованих) тести щодо діагностики рівня розвитку різних видів пам'яті у дітей молодшого, середнього, старшого дошкільного віку та 7 вправ на розвиток у них цього психічного процесу. Зазначення автора, джерела кожної діагностики є обов'язковим!*

### **25. Увага як основа психотехніки студентки/виховательки закладу дошкільної освіти**

*Підберіть 3 валідних (науково обґрунтованих) тести для діагностики уваги студентів/педагогів ЗДО та 7 вправ на розвиток у них цього психічного процесу. Зазначення вікової групи, автора, джерела кожної діагностики є обов'язковим!*

## **26. Розвиток уваги дошкільників**

Підберіть 3 валідних (науково обґрунтованих) діагностичних вправи або теста щодо визначення рівня розвитку уваги у дітей молодшого, середнього, старшого дошкільного віку та 7 спеціальних вправ для тренування у них цього психічного процесу. *Зазначення вікової групи дітей та автора, джерела кожної діагностики є обов'язковим!*

## **27. Уява як основа психотехніки студента/вихователя ЗДО**

Підберіть 3 валідних (науково обґрунтованих) тести для діагностики уяви студентів, педагогів ЗДО та 7 вправ на розвиток у них цього психічного процесу. *Зазначення автора, джерела кожної діагностики є обов'язковим!*

## **28. Розвиток уяви дітей дошкільного віку**

Підберіть 3 валідних (науково обґрунтованих) вправи/завдання для діагностики уяви у дітей молодшого, середнього, старшого дошкільного віку та 7 дидактичних ігор, вправ на розвиток у них цього психічного процесу. *Зазначення автора, джерела кожної діагностики є обов'язковим!*

## **29. Руханки для формування техніки мовлення дошкільників**

Підберіть 10 скоромовок та чистомовок, що можна використовувати на заняттях із дошкільниками (щодо ознайомлення з природою, математики, малювання, розвитку мовлення, грамоти та ін.) у якості руханок. *Опишіть рухи кожної з них.*

## **30. Формування інтонаційної виразності мовлення в дітей**

Підберіть 10 дидактичних ігор, вправ для дошкільників, спрямованих на формування інтонаційної виразності їхнього мовлення (у тому числі, на прикладах промов казкових персонажів).

## **31. Сюрпризні моменти в організації освітнього процесу вихователя закладу дошкільної освіти**

*Опишіть 10 сюрпризних моментів для використання під час різних видів занять із дітьми дошкільного віку (ознайомлення з природою, математика, малювання, розвиток мовлення, грамота та ін.).*

## **32. Майстерність вихователя ЗДО в організації педагогічного спілкування**

*Розробіть кольорові образні моделі типів педагогічного спілкування педагога з дітьми (із текстовими поясненнями та прикладами до кожної з них):*

- партнерське;
- захоплення спільною творчою діяльністю;
- дружнє ставлення;
- спілкування-дистанція;
- спілкування-залякування;
- спілкування-загравання.

## **33. Риторична культура вихователя**

*Розробіть покрокову інструкцію щодо підготовки вихователя до виступу на батьківських зборах, методичному заході у ЗДО, науково-практичній конференції або захисті курсової роботи.*

**34. Супровід виступу мультимедійною презентацією — вимоги до розробки й оформлення.**

*Розробіть покрокову інструкцію щодо розробки й демонстрації вихователем ЗДО мультимедійної презентації (для використання під час виступу на батьківських зборах, методичному заході у ЗДО, науково-практичній конференції або захисті курсової роботи).*

**35. Акторська майстерність вихователя ЗДО**

*Підберіть 3 валідних (науково обґрунтованих) тести щодо діагностування акторських здібностей у виховательки ЗДО та 7 вправ (у тому числі, за К.С. Станіславським) для розвитку акторської майстерності вихователя.*

**36. Педагогічна культура вихователя ЗДО у вирішенні конфліктів**

*Розробіть 10 педагогічних задач щодо виникнення конфлікту між вихователькою та вихованцем(-ями). Запропонуйте рішення задач – шляхи розв'язання конфліктів.*

**37. Організація співробітництва вихователя ЗДО із «важкими батьками» (за Є.О. Панько)**

*Розробіть 10 педагогічних задач щодо виникнення конфлікту між вихователькою та батьками вихованців. Запропонуйте рішення задач – шляхи розв'язання конфліктів.*

**38. Педагогічні ситуації між вихователем ЗДО та колегами, керівництвом — та їх вирішення**

*Змодельуйте 10 педагогічних ситуацій щодо конфлікту між вихователем і колегою, керівництвом ЗДО; запропонуйте шляхи вирішення педагогічних ситуацій.*

**39. Професійна клятва педагога ЗДО**

*Складіть професійну клятву педагога закладу дошкільної освіти*

**40. Соціально-психологічний клімат в педагогічному колективі ЗДО**

*За визначеними М.В. Молочко основними чинниками (критеріями оцінювання) розробіть методичні рекомендації щодо створення та підтримання позитивного, сприятливого соціально-психологічного клімату в педагогічному колективі дошкільного закладу.*

**41. Розвиток творчих здібностей студента/вихователя ЗДО**

*Підберіть до 3 валідних (науково обґрунтованих) тести щодо діагностування творчих здібностей, креативності у студентки/виховательки ЗДО та 7 вправ на розвиток їхніх творчих здібностей, креативності. Зазначення автора, джерела кожної діагностики є обов'язковим!*

**42. Самоменеджмент студентки — майбутньої виховательки ЗДО**

*Складіть індивідуальну програму (або проєкт, інтелектуальну карту, mind тар тощо) власного професійного саморозвитку.*

# ТЕСТИ САМОКОНТРОЛЮ

Питання тестового самоконтролю допоможуть здобувачам вищої освіти більш глибоко й детально опанувати навчальну дисципліну, а також добре підготуватися до успішного складання екзамену.

Також тестовий контроль може бути використано викладачем як поточний (модульний) контроль знань здобувачів вищої освіти за конкретною темою або модулем; як підсумковий контроль або його частина.

## ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

### Теоретичні основи педагогічної діяльності та професійної майстерності вихователя ЗДО

**- Особливий вид соціальної діяльності, що спрямована на передавання новим поколінням накопичених людством досвіду і культури, створення умов для їх особистісного розвитку – це:**

- а) педагогічна діяльність;
- б) педагогічна майстерність;
- в) педагогічна техніка;
- г) педагогічна творчість.

**- Що не є компонентом педагогічної діяльності:**

- а) цілі;
- б) об'єкт;
- в) суб'єкт;
- г) догляд;
- д) засоби;
- е) результат.

**- Об'єктом педагогічної діяльності є:**

- а) вихователь;
- б) вихованець;
- в) методи навчання і виховання.

**- Суб'єктом педагогічної діяльності є:**

- а) вихователь;
- б) вихованець;
- в) методи навчання і виховання.

**- Дошкільна освіта — цілісний процес, спрямований на:**

- а) розумовий розвиток дітей;
- б) забезпечення всебічного розвитку дитини дошкільного віку відповідно до її задатків, нахилів, здібностей, індивідуальних, психічних та фізичних особливостей, культурних потреб;
- в) підготовку дитини до дорослого життя, праці;
- г) підготовку дитини до школи.

**- Засобом виховання дітей дошкільного віку є:**

- а) художня література;
- б) зображувальне мистецтво;
- в) різні види дитячої діяльності;
- г) приклад дорослих;
- д) педагогічне спілкування.

**- Що визначає специфіку професійної діяльності вихователя ЗДО:**

- а) об'єкт діяльності — дитина, яка постійно змінюється;
- б) суб'єкт діяльності — вихователь ЗДО;
- в) засоби педагогічної діяльності;
- г) результат професійної діяльності вихователя ЗДО.

**- Документ, що визначає державні вимоги до вихователя закладу дошкільної освіти в Україні:**

- а) Закон України «Про дошкільну освіту»;
- б) Професійний стандарт «Вихователь закладу дошкільної освіти»;
- в) Базовий компонент дошкільної освіти України;
- г) Освітня програма розвитку, виховання та навчання дошкільників.

**- Професійна підготовленість і здатність суб'єкта праці до виконання завдань і обов'язків повсякденної діяльності — це:**

- а) професійна компетентність;
- б) професійна обізнаність;
- в) професійні вміння;
- г) професійні навички.

**- Що не входить до складу професійної компетентності вихователя ЗДО?**

- а) знання в галузі професійної діяльності;
- б) практичні вміння у професійній діяльності;
- в) глибока обізнаність на дитячих хворобах;
- г) світоглядні позиції;
- д) професійно значущі якості особистості.

**- Що не входить до обов'язкових професійних знань вихователя ЗДО?**

- а) знання вікових та індивідуальних психолого-педагогічних особливостей розвитку дітей дошкільного віку;
- б) психолого-педагогічні знання;
- в) знання архітектурних особливостей будівлі ЗДО;
- г) нормативно-інструктивні та методичні знання.

**- Узгодьте види необхідних вихователю ЗДО знань із їх змістом:**

Методологічні знання	знання способів і прийомів виховання і навчання дітей дошкільного віку, тобто володіння педагогічною технікою
Теоретичні знання	знання методик розвитку, виховання і навчання дітей
Методичні знання	знання загальних принципів вивчення педагогічних явищ,

	закономірностей соціалізації, виховання та навчання
Технологічні знання	знання цілей, принципів, змісту, методів і форм педагогічної діяльності, закономірностей формування та розвитку особистості дитини дошкільного віку

**- Що не є вимогою до професійних знань вихователя ЗДО?**

- а) науковість;
- б) вузька спрямованість знань;
- в) комплексність, що вимагає від вихователя синтезу різноманітних знань з усіх галузей наук;
- г) оновлення знань.

**- Що не входить до обов'язкових професійних умінь вихователя ЗДО?**

- а) уміння приготування їжі для дітей дошкільного віку;
- б) психолого-педагогічні вміння;
- в) організаційно-методичні вміння;
- г) спеціальні вміння.

**- Психолого-педагогічні, методичні, спеціальні, творчі вміння презентують:**

- а) уміння самопрезентації вихователя;
- б) уміння взаємодіяти з вихованцями, їх батьками та колегами;
- в) уміння самовдосконалення.

**- Аналітичні, проєктивні, конструктивні, організаційні, комунікативні вміння утворюють групу умінь:**

- а) психолого-педагогічних;
- б) фахово-методичних;
- в) спеціальних;
- г) творчих.

**- Специфічні вміння, пов'язані з навчанням чи організацією конкретної діяльності, це:**

- а) психолого-педагогічні;
- б) фахово-методичні;
- в) спеціальні;
- г) творчі.

**- Уміння малювати, співати, ритмічно рухатися під музику, писати вірші - це уміння:**

- а) психолого-педагогічні;
- б) фахово-методичні;
- в) спеціальні;
- г) творчі.

**- Які вміння не належать до групи вмінь самовдосконалення:**

- а) комунікативні;



- б) аналітичні;
- в) проєктивно-конструктивні;
- г) гностичні;
- д) спонукально-організаційні.

**- Що не є загальною компетентністю вихователя ЗДО (згідно з Професійним стандартом «Вихователь закладу дошкільної освіти»):**

- а) громадянська;
- б) соціальна;
- в) культурна;
- г) дитиноцентризм;
- д) лідерська;
- е) підприємницька;
- ж) етична.

**- Узгодьте назви загальних компетентностей вихователя ЗДО з їх визначеннями:**

Громадянська компетентність	здатність до творчого пошуку й реалізації нових ідей, до самопрезентації та результатів своєї професійної діяльності; здатність до керування власним життям і кар'єрою, планувати й управляти культурними та соціальними проєктами, критично мислити
Соціальна компетентність	здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети
Лідерська компетентність	здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку
Підприємницька компетентність	здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня

**- Ідеальний портрет вихователя, зразок, еталон, у якому представлені якості особистості, якими він має володіти, а також знання, уміння, навички, необхідні для виконання педагогічних функцій – це:**

- а) програма самовдосконалення;
- б) портфоліо вихователя;
- в) професіограма вихователя.

**- Перелік конкретних, визначених трудовим договором видів робіт працівника з урахуванням його спеціальності, кваліфікації, спеціалізації та посади — це:**

- а) навчальна діяльність вихователя;
- б) трудові функції працівника;

- в) освітня діяльність;
- г) здоров'язбережувальна діяльність вихователя.

**- Узгодьте назви трудових функцій вихователя ЗДО з їх змістом:**

Прогностична	здатність організовувати ігрову (провідну) і інші види дитячої діяльності та підтримувати види діяльності, ініційовані дитиною; обирати ефективні методи, форми та засоби організації освітнього процесу відповідно до запитів та потреб здобувачів освіти
Організаційна	здатність організовувати фізично та психологічно безпечне освітнє середовище
Здоров'язбережувальна	здатність здійснювати та аналізувати результати моніторингу якості освітньої діяльності, сформованості компетентностей вихованців відповідно до Державного стандарту — для адаптації та коригування освітнього процесу відповідно до можливостей та потреб здобувачів освіти
Оцінювально-аналітична	здатність планувати та прогнозувати результати освітнього процесу

**- Професійна функція, яка орієнтує вихователів на збереження життя і здоров'я дітей в умовах дошкільного закладу, поліпшення його доступними засобами, профілактику захворюваності, називається:**

- а) освітня;
- б) оздоровчо-профілактична;
- в) виховна;
- г) розвивальна.

**- Просвітницька функція вихователя ЗДО спрямована на:**

- а) свідоме оволодіння вихователями ЗДО дидактичною теорією, системою професійних знань, умінь, навичок, соціальним досвідом на користь дитини і суспільства;
- б) оптимізацію освітньої роботи у ЗДО;
- в) забезпечення єдності впливу всіх соціальних інститутів (батьків, громадськості та ін.) на особистість дошкільника;
- г) збереження життя і здоров'я дітей в умовах дошкільного закладу, поліпшення його доступними засобами, профілактику захворюваності.

**- Професійна функція, що здійснює регулювання в системі діяльності педагога, називається:**

- а) інформаційна;
- б) нормативна;
- в) рефлексії;
- г) прогностична.

**- Індивідуальні особливості людини, від яких залежить успішне виконання певних видів діяльності — це:**

- а) задатки;
- б) знання;
- в) здібності;
- г) уміння.

**- Які з перелічених здібностей не є основними педагогічними здібностями сучасного вихователя ЗДО?**

- а) комунікативні;
- б) перцептивні;
- в) динамізм;
- г) фізичні;
- д) емоційна стабільність;
- е) оптимістичне прогнозування;
- ж) креативність.

**- Узгодьте назви педагогічних здібностей вихователя ЗДО з їх змістом:**

Перцептивні здібності	опора на позитивні сторони вихованця
Динамізм	здатність до творчості
Оптимістичне прогнозування	наявність професійної далекоглядності, спостережливості, емпатії, педагогічної інтуїції, уміння читати настрій і думки по очах дітей, розуміти мотиви вчинків
Креативність	внутрішня енергія та готовність до змін, здатність до переконання і навіювання; гнучкість та ініціатива

**- До основних людських цінностей сучасного вихователя ЗДО належать:**

- а) сукупний педагогічний досвід людства, що знайшов відображення в педагогічних теоріях формування особистості дитини;
- б) способи практичної педагогічної діяльності, перевірені практикою освітньої системи, педагогічні технології;
- в) дитина як головна педагогічна цінність і педагог, здатний до її розвитку, співпраці з нею, соціального захисту її особи, допомоги і підтримки її індивідуальності, творчого потенціалу;
- г) індивідуальні особливості особи педагога як суб'єкта педагогічного процесу і власної життєтворчості, що сприяють створенню особистісно-гуманної взаємодії.

**- Необхідними якостями вихователя, який працює з дошкільниками, повинні бути:**

- а) урівноваженість, висока мобільність нервової системи; емоційна стійкість; рівень інтелектуального розвитку не нижче нормального за

сенсорно-перцептивно-мнемологічними показниками; високий рівень уваги, уваження, фантазування;

б) уразливість, навіюваність, емоційність;

в) вдумливість, володіння навичками керування;

г) оптимізм, почуття гумору.

**- Які особисті якості перешкоджають ефективності виконання професійної діяльності вихователя дітей дошкільного віку:**

а) урівноваженість, висока мобільність нервової системи;

б) грубість, безвідповідальність, некомпетентність у питаннях дошкільної освіти;

в) порядність, скромність, гордість, чесність, принциповість, дбайливість, повагу, гідність, благородство тощо;

г) здатність усе життя вчитися, самовдосконалюватися.

**- Висока професійна кваліфікація і компетентність, володіння ефективними професійними вміннями і навичками, способами успішного розв'язання професійних завдань – це:**

а) професіоналізм;

б) педагогічна творчість;

в) педагогічна техніка;

г) педагогічна майстерність.

**- Узгодьте основні риси професіоналізму вихователя ЗДО з їх змістом:**

Педагогічна ерудиція	швидке прийняття рішення педагогом з передбаченням подальшого розвитку ситуації без повного її аналізу
Педагогічне мислення	зробити його оптимально комфортним, сприяти розкриттю індивідуальності дитини, вміння викликати повагу, довіру в дітей, бути авторитетом у їхніх очах
Педагогічна інтуїція	обсяг необхідних знань, які вихователь застосовує у своїй діяльності для розв'язання педагогічних завдань
Уміння організувати педагогічне спілкування	практичність, конкретність, оперативність мислення, його логічність, системність гнучкість, оригінальність та креативність, здатність бачити процеси та явища в динаміці й розвитку

**- Інтелігентність вихователя ЗДО — це:**

а) висока культура поведінки вихователя;

б) високий рівень розвитку інтелекту вихователя;

в) освіченість вихователя;

г) висока культура поведінки вихователя разом із його високим рівнем розвитку інтелекту, тобто освіченістю.

**- Людина, яка демонструє ґрунтовні знання про об'єкт своєї діяльності і засоби впливу на нього, хист до конкретного виду діяльності, володіє**

**низкою важливих для самореалізації в професії особистісних якостей, любить свою професію, має досвід роботи і послідовників, яким уміло передає своє ремесло, постійно самовдосконалюється — це:**

- а) майстер;
- б) молодий спеціаліст;
- в) науковець;
- г) педагог.

**- Процес самопізнання суб'єктом внутрішніх психічних актів і станів:**

- а) саморозвиток;
- б) психічний розвиток;
- в) рефлексія;
- г) аналіз.

**- Якому поняттю відповідає визначення: «Комплекс властивостей особистості, який забезпечує високий рівень самоорганізації професійної педагогічної діяльності на рефлексивній основі»:**

- а) педагогічна діяльність;
- б) педагогічна майстерність;
- в) педагогічна техніка;
- г) педагогічна творчість.

**- Що не є компонентом педагогічної майстерності:**

- а) гуманістична спрямованість діяльності;
- б) професійна компетентність;
- в) педагогічні здібності;
- г) творчість;
- д) педагогічна техніка.

**- Який компонент педагогічної майстерності визначається мотивами, потребами, ідеалами, схильностями, ціннісними орієнтаціями:**

- а) професійна компетентність;
- б) педагогічні здібності;
- в) гуманістична спрямованість;
- г) педагогічна техніка.

**- Зорієнтованість на особистість іншої людини, утвердження словом і ділом найвищих духовних цінностей, моральних норм поведінки, стосунків; та визначається мотивами, потребами, ціннісними орієнтаціями, інтересами, схильностями, ідеалами — це:**

- а) професійна компетентність;
- б) гуманістична спрямованість вихователя;
- в) професійна компетентність;
- г) педагогічна техніка.

**- Що не є компонентом гуманістичної спрямованості діяльності вихователя ЗДО?**

- а) домінанта на розвитку вихованця;

- б) «вирощувати» особистість через відкриття, а не насаджування;
- в) відповідати за свій вплив;
- г) високий рівень самоорганізації професійної педагогічної діяльності;
- д) відчувати моральне задоволення від розвитку вихованців.

**- Який компонент педагогічної майстерності є підґрунтям, основою цього комплексу:**

- а) професійна компетентність;
- б) педагогічні здібності;
- в) гуманістична спрямованість;
- г) педагогічна техніка.

**- Який компонент педагогічної майстерності забезпечує швидкість оволодіння майстерністю:**

- а) професійна компетентність;
- б) педагогічні здібності;
- в) гуманістична спрямованість;
- г) педагогічна техніка.

**- Що не є критерієм оцінювання педагогічної майстерності:**

- а) доцільність;
- б) продуктивність;
- в) новизна;
- г) діалогічність;
- д) оптимальність;
- е) творчість;
- ж) результативність.

**- Визначіть послідовність етапів розвитку педагогічної майстерності вихователя ЗДО:**

Елементарний рівень педагогічної майстерності	1
Базовий рівень ПМ	2
Досконалий рівень ПМ	3
Новаторський рівень ПМ	4

**- Рівень педагогічної майстерності вихователя ЗДО, що характеризується наявністю лише окремих якостей, необхідних для професійної діяльності (зокрема, володіння знаннями, необхідними для виконання педагогічних дій), класифікується як:**

- а) елементарний рівень;
- б) базовий рівень;
- в) досконалий рівень;
- г) новаторський рівень.

**- Рівень педагогічної майстерності вихователя, що характеризується добрим засвоєнням фахових дисциплін та вмінням методично впевнено й**

**самостійно організовувати освітній процес у ЗДО, класифікується як:**

- а) елементарний рівень;
- б) базовий рівень;
- в) досконалий рівень;
- г) новаторський рівень.

**- Рівень педагогічної майстерності вихователя, що характеризується самостійністю планування та організації своєї діяльності на тривалий проміжок часу, чіткою та високою якістю дій, діалогічною взаємодією у спілкуванні, спрямованістю на розвиток особистості дитини:**

- а) елементарний рівень;
- б) базовий рівень;
- в) досконалий рівень;
- г) новаторський рівень.

**- Рівень педагогічної майстерності вихователя, що характеризується ініціативністю, самостійністю конструювання оригінальних педагогічно доцільних прийомів, творчим підходом до організації професійної діяльності на основі рефлексивного аналізу, класифікується як:**

- а) елементарний рівень;
- б) базовий рівень;
- в) досконалий рівень;
- г) новаторський рівень.

**- Фахові знання та вміння; фактори здібностей, середовища й соціуму; цілеспрямована робота над собою складають:**

- а) програму самовдосконалення;
- б) портфоліо вихователя;
- в) витоки педагогічної майстерності вихователя.

**- Чи погоджуєтеся Ви з тим, що для формування професійної майстерності педагога ЗДО суттєве значення має ґрунтовне опанування змісту дисциплін освітньо-професійної програми спеціальності «Дошкільна освіта»?**

- а) так;
- б) ні;
- в) не знаю.

**- Що не становить витоки педагогічної майстерності вихователя ЗДО?**

- а) отримання вищої освіти, опанування дисциплін освітньо-професійної програми спеціальності «Дошкільна освіта»;
- б) зміст практичної підготовки в закладі вищої освіти;
- в) копітка, систематична, цілеспрямована робота над собою;
- г) відсутність особистісної мотивації у виборі професії.

**- Хто з вітчизняних педагогів вперше ввів поняття «педагогічна майстерність»?**

- а) К.Д. Ушинський;

- б) С.Ф. Русова;
- в) А.С. Макаренко;
- г) В.О. Сухомлинський.

## ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

### Педагогічна техніка вихователя ЗДО

**- Сукупність професійних умінь, які забезпечують успішне виконання типових завдань діяльності педагога та виступають засобом його самовираження і самореалізації як цілісної особистості у процесі гнучкої й адекватної взаємодії з вихованцями, їх батьками і колегами – це:**

- а) професіоналізм;
- б) педагогічна майстерність;
- в) педагогічна техніка.

**- Здобута на основі досвіду, знань людини здатність належно робити що-небудь; застосовувати знання на практиці в різних умовах; готовність до практичних і теоретичних дій, які виконуються швидко, точно та свідомо на основі засвоєних знань і життєвого досвіду — це:**

- а) знання;
- б) діяльність;
- в) досвідченість;
- г) уміння.

**- Встановіть відповідність:**

Зовнішня техніка	створення внутрішнього переживання особистості, психологічне настроювання педагога на майбутню діяльність через вплив на розум, волю і почуття
Внутрішня техніка	утілення внутрішнього переживання особистості педагога в його тілесній природі: міміці, голосі, мовленні, рухах, пластиці

**- Що є зайвим у структурі педагогічної техніки вихователя ЗДО:**

- а) техніка (уміння) самопрезентації вихователя;
- б) уміння приготування їжі;
- в) уміння взаємодіяти з вихованцями, їхніми батьками і колегами;
- г) уміння самовдосконалювати педагогічну техніку.

**- Що з переліченого не є вмінням самопрезентації педагога:**

- а) уміння створювати естетично виразний і привабливий зовнішній вигляд;
- б) уміння психотехніки;
- в) уміння самовдосконалювати педагогічну техніку;
- г) техніка (уміння) невербальної взаємодії;
- д) уміння вербальної взаємодії.

**- Яке вміння педагогічної техніки створює візитну картку вихователя:**

- а) уміння створювати естетично виразний і привабливий зовнішній вигляд;



- б) уміння взаємодіяти з вихованцями, їхніми батьками та колегами;
- в) уміння самовдосконалення.

**- Обов'язкове дотримання правил особистої гігієни, догляд за тілом, одягом, взуттям — це:**

- а) акуратність;
- б) вихованість;
- в) правила поведінки;
- г) доглянутість.

**- Чого не передбачає естетично виразний і привабливий зовнішній вигляд вихователя ЗДО?**

- а) зачіска та макіяж;
- б) одяг;
- в) коштовні прикраси;
- г) взуття.

**- Що не є обов'язковою вимогою до зовнішнього вигляду вихователя?**

- а) функціональність;
- б) сезонність;
- в) відповідність сучасним модним тенденціям;
- г) ошатність.

**- Корпоративний одяг вихователів одного ЗДО не передбачає:**

- а) однаковість;
- б) схожість;
- в) наявність однакової деталі;
- г) коштовні прикраси.



**- Назвіть вид одягу вихователів ЗДО на фото:**

- а) корпоративний;
- б) спеціальний;
- в) святковий;
- г) дидактичний.

**- Міміка, жестика, пантоміміка, праксеміка, такесика, візуальний контакт є засобами:**

- а) вербальної взаємодії;

б) невербальної взаємодії.

**- Статика, динаміка, спрямованість - це характеристики:**

- а) погляду;
- б) жестів;
- в) рухів тулуба.

**- Моторику всього тіла: позу, ходу, нахили, поставу відображає:**

- а) міміка;
- б) жестика;
- в) праксеміка;
- г) пантоміміка.

**- Якому поняттю відповідає це визначення: «Це відчуття надмірної м'язової напруги в певній частині тіла людини, яке супроводжується великим хвилюванням»:**

- а) м'язовий затискач;
- б) м'язова свобода;
- в) робоче самопочуття.

**- Якому методу психофізичної саморегуляції відповідає визначення: «Психотерапевтичний метод, заснований на самонавіюванні й саморегуляції, під час якого людина спочатку оволодіває тими функціями, які не піддавалися свідомій регуляції, а потім веде наступ на свої переживання, позбавляючи їх підтримки організму»:**

- а) самонавіювання;
- б) аутотренінг;
- в) бібліотерапія;
- г) імітаційна гра.

**- Дихання, голос, дикція і темпоритм - це:**

- а) комунікативні якості мовлення;
- б) складові техніки мовлення.

**- Що не є характеристикою голосу:**

- а) сила;
- б) політність;
- в) темпоритм;
- г) мелодика;
- д) діапазон.

**- Якому терміну відповідає це визначення: «Забарвлення звуку, його м'якість, теплота, індивідуальність»:**

- а) сила;
- б) політність;
- в) мелодика;
- г) тембр;
- д) гнучкість.

**- Правильність, виразність, ясність, точність, стислість, доцільність, пестливість - це:**

- а) комунікативні якості мовлення;
- б) складові техніки мовлення.

**- Якому поняттю відповідає це визначення: «Якість, яка забезпечує адекватне розуміння сказаного (без деформацій), не вимагаючи від співрозмовника особливих зусиль при сприйманні інформації»:**

- а) правильність;
- б) ясність;
- в) виразність;
- г) точність;
- д) стислість.

**- Завдяки якій якості мовлення здійснюється вплив на почуття і емоції аудиторії:**

- а) правильність;
- б) ясність;
- в) виразність;
- г) точність;
- д) пестливість.

**- Риторика - це:**

- а) вивчення й опис усіх складових риторичної діяльності від задуму, ідеї;
- б) наука про способи переконання, ефективні форми впливу (переважно мовного) на аудиторію з урахуванням її особливостей;
- в) модель мовленнєвих дій, пов'язаних із побудовою мовленнєвого твору (висловлювання), що лежить в основі створення будь-якого тексту (усного чи письмового);
- г) інтелектуальне, вольове, емоційне прагнення мовця (автора), яке виявляється і в процесі мовної комунікації, і в його продукті — тексті.

**- Модель мовленнєвих дій, пов'язаних із побудовою мовленнєвого твору (висловлювання), що лежить в основі створення будь-якого тексту (усного чи письмового), має назву:**

- а) пафос;
- б) риторичний канон;
- в) топос;
- г) логос.

**- Ораторська діяльність науковця та викладача, що доповідає про результати дослідження або популяризує досягнення науки, — це:**

- а) політичне красномовство;
- б) юридичне (судове) красномовство;
- в) академічне красномовство;
- г) суспільно-побутове красномовство.

- Якщо ситуація виступу перед публікою вимагає дуже точного слововживання, то використовуються промови:
  - а) які готують заздалегідь, але не вчать напам'ять;
  - б) які читаються за конспектом;
  - в) які готують заздалегідь і вчать напам'ять;
  - г) імпровізовані.
  
- Для того, щоб виділити найбільш важливі місця в тексті промови наголосом, інтонацією, паузами, оратор:
  - а) здійснює попередню підготовку;
  - б) здійснює розмічування тексту знаками партитури;
  - в) детально записує текст промови;
  - г) читає промову вголос.
  
- У цій частині промови оратор викладає зміст проблеми з допомогою фактів і аргументів, використовуючи при цьому композиційно-стилістичні прийоми мовлення: заклик, бесіду, роздуми, алегорію, опис, переказ, спогади, коментарі, характеристику, портрет, пейзаж:
  - а) вступ;
  - б) висновки;
  - в) основна частина.
  
- На якому етапі спілкування відбувається свідомо і цілеспрямована організація взаємодії з корегуванням процесу спілкування відповідно до визначеної мети:
  - а) комунікативна атака;
  - б) прогностичний етап;
  - в) керування спілкуванням;
  - г) аналіз спілкування.
  
- На якому етапі спілкування головним завданням є співвіднесення мети, засобів, результатів взаємодії, моделювання подальшого спілкування:
  - а) прогностичному;
  - б) комунікативна атака;
  - в) керування спілкуванням;
  - г) аналіз спілкування.
  
- Якому стилю спілкування відповідає ця характеристика: «Формальність стосунків, хоча ставлення до дітей позитивне, але переважає авторитарний стиль керівництва»:
  - а) партнерське спілкування;
  - б) захоплення спільною творчою діяльністю;
  - в) спілкування-дистанція;
  - г) спілкування-залякування.
  
- Якому стилю спілкування відповідає ця характеристика: «Спілкування базується на демократичному стилі керівництва дитячим

**колективом. Вихователь урахує можливості, бажання і потреби кожної дитини. Педагог і вихovanець займають рівні психологічні позиції у взаємодії»?**

- а) партнерське спілкування;
- б) захоплення спільною творчою діяльністю;
- в) спілкування-дистанція;
- г) спілкування-залякування;
- д) спілкування-загравання.

**- Уміння вихователя бачити і розуміти співрозмовника, знаходитися в рівній психологічній позиції з ним, розуміти його точку зору характеризує таку умову успішного спілкування, як:**

- а) реалізація принципу суб'єкт-суб'єктної взаємодії;
- б) володіння психотехнікою;
- в) урахування емоційного стану співрозмовника та обставин, у яких відбувається спілкування.

**- «Ключем», за допомогою якого артист, на думку К.С. Станіславського, проникає у внутрішній світ зображуваної ним особи, є:**

- а) самонавіювання;
- б) фізичні дії;
- в) генерування відповідних естетичних почуттів;
- г) психічний стан.

**- Завдяки якій рисі і актора, і педагога спрацьовує закон міжособистісного спілкування - закон сумісності:**

- а) комунікабельність;
- б) «заразливість»;
- в) почуття гумору;
- г) зовнішня привабливість.

**- Про яку рису актора, яка потрібна і педагогові, писав К.С. Станіславський: «Потрібна певна духовна підготовка перед початком творчості, щоразу, за кожного її (творчої дії) повторення. Необхідний не лише тілесний, а й головне, духовний туалет»:**

- а) творче піднесення;
- б) м'язова свобода;
- в) м'язова напруга;
- г) інтуїція.

**- Серед нижчезазначених характеристик акторської і педагогічної діяльності знайдіть таку, що не є спільною для цих професій:**

- а) процес театральної і педагогічної творчості здійснюється в обстановці публічного виступу;
- б) театральна і педагогічна творчість перетворює об'єкт впливу на суб'єкт;
- в) в основі театральної і педагогічної діяльності лежить творчість у відведений для цього час;

г) суб'єкт театральної і педагогічної діяльності дарує естетичну насолоду.

**- Театр у буквальному розумінні означає:**

- а) видовище, місце для видовища;
- б) сценічна дія;
- в) вистава;
- г) гра актора перед публікою.

**- Ляльковий театр — це:**

- а) специфічний вид театрального мистецтва, особливий вид вистави, у якій діють ляльки;
- б) твір театрального мистецтва, який володіє образною єдністю;
- в) предмет, призначений для гри, який іншого практичного застосування не має;
- г) муляж людської подоби і психології.

**- Який із названих нижче видів театру не є ляльковим:**

- а) настільний;
- б) театр картинок;
- в) драматичний;
- г) пальчиковий;
- д) петрушковий;
- е) магнітний.

**- Завдяки чому в ляльковому театрі можна створити такі вистави, які неможливо поставити в інших видах театру:**

- а) простоті управління лялькою;
- б) силі узагальненості лялькового образу;
- в) можливості ляльководи бути невидимим;
- г) тому, що лялька нежива.

**- Театральна лялька - це:**

- а) твір театрального мистецтва, якому властива образна єдність;
- б) місце для видовищ, вид мистецтва, специфічним засобом вираження якого є сценічна дія, яка виникає в процесі гри актора перед публікою;
- в) пластичне узагальнення живої істоти — людини чи тварини;
- г) специфічний вид театрального мистецтва, особливий вид вистави, у якій діють ляльки.

**- Ляльки, якими управляють згори з допомогою ниток, що кріпляться до різних частин ляльки (рук, ніг, тулуба, голови), називаються:**

- а) ляльки-маріонетки;
- б) верховіляльки;
- в) мімічні ляльки;
- г) тростинні ляльки.

**- Механічна лялька — лялька, яка:**

- а) вирізана з картону або фанери і розмальована;

- б) управляється згори з допомогою ниток, що кріпляться до різних частин ляльки (рук, ніг, тулуба, голови);
- в) приводиться в рух з допомогою системи тяг, які проходять через її корпус;
- г) виготовляється із м'яких матеріалів — трикотину, гуми.

**- Ляльок, які зображають тварин, доцільно:**

- а) одягати лише частково, не прикриваючи одягом важливі ознаки зовнішності;
- б) одягати повністю;
- в) не одягати зовсім;
- г) одягати, а в процесі вистави одяг знімати.

**- Яка з названих видів ляльок є найскладнішою для використання:**

- а) маріонетка;
- б) петрушкова;
- в) тіньова;
- г) тростинова.

**- Ступінь деталізації ляльок і декорацій в одному спектаклі повинен бути:**

- а) різний;
- б) однаковий;
- в) частковий.

### ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

#### Майстерність і педагогічна культура вихователя в організації освітнього процесу в ЗДО

**- Стійка індивідуально специфічна система психологічних засобів, прийомів, навичок, методів і способів здійснення педагогічної діяльності — це:**

- а) навчання;
- б) методика;
- в) психологічна характеристика;
- г) стиль педагогічної діяльності.

**- Узгодьте стиль педагогічної діяльності вихователя ЗДО з його змістом:**

Демократичний стиль	дитина — об'єкт педагогічного впливу, а не рівноправний партнер; педагог одноосібно приймає рішення, встановлює жорсткий контроль за виконанням завдань, не обґрунтовує своїх дій перед вихованцями
Авторитарний стиль	безсистемність в організації діяльності дошкільників, нерішучість вихователя, вагання, пасивність, уникання ситуацій прийняття рішень, передача ініціативи вихованцям і

	колегам
Ліберальний стиль	дитина — рівноправний партнер вихователя у спілкуванні та спільній діяльності, її думки беруться до уваги при прийнятті рішень

**- Від чого не залежить стиль педагогічної діяльності вихователя ЗДО?**

- а) від індивідуально-психологічних особливостей вихователя (індивідуально-типологічних, особистісних та поведінкових);
- б) від особливостей педагогічної діяльності;
- в) від сімейного стану вихователя;
- г) від вікових та індивідуальних особливостей вихованців.

**- Позитивно-стійке, позитивно-пасивне, нестійке, відкрито-негативне, пасивно-негативне - це:**

- а) стилі керівництва дитячим колективом;
- б) стилі ставлення вихователя до вихованців.

**- Для якої взаємодії вихователя з дітьми характерна установка: лише вимогливість та суто ділові стосунки можуть забезпечити успіх в освітній роботі та сухий, офіційний тон, брак емоційного забарвлення:**

- а) позитивно стійке ставлення;
- б) нестійке;
- в) позитивно-пасивне;
- г) відкрито-негативне;
- д) пасивно-негативне;
- е) відкрито-негативне.

**Яка взаємодія вихователя і дітей характеризується частим використанням покарань, погроз, негативних непрямих вимог, відсутністю привітності і довіри:**

- а) позитивно стійке ставлення;
- б) нестійке;
- в) позитивно-пасивне;
- г) відкрито-негативне;
- д) пасивно-негативне;
- е) відкрито-негативне.

**- Бесіда, переконання, навіювання - це методи:**

- а) організації діяльності, спілкування та формування позитивного досвіду суспільної поведінки;
- б) виховання свідомості особистості;
- в) стимулювання діяльності і поведінки;
- г) самовиховання.

**- Слово педагога як могутній засіб впливу лежить в основі методів:**

- а) організації діяльності, спілкування та формування позитивного досвіду суспільної поведінки;



- б) стимулювання діяльності і поведінки;
- в) виховання свідомості особистості;
- г) самовиховання.

**- Гіпотеза, аргументація, демонстрація — це технологія застосування методу:**

- а) навіювання;
- б) переконання;
- в) бесіди.

**- Непомітний психологічний вплив однієї особи на іншу чи групу осіб, розрахований на безперечне сприйняття і прийняття слів, висловлених в них думок, волі, - це:**

- а) переконання;
- б) навіювання;
- в) бесіда.

**- Привчання, тренування, педагогічна вимога, громадська думка, перспектива, створення виховуючих ситуацій — це методи:**

- а) організації діяльності, спілкування та формування позитивного досвіду суспільної поведінки;
- б) формування свідомості особистості;
- в) стимулювання діяльності і поведінки;
- г) самовиховання.

**- Прямою та опосередкованою є:**

- а) вимога;
- б) громадська думка;
- в) перспектива.

**- Вимога-порада, вимога-натяк, вимога-умова, вимога в ігровому оформленні - це група:**

- а) прямих вимог;
- б) позитивних непрямих вимог;
- в) нейтральних непрямих вимог;
- г) негативних непрямих вимог.

**- Метод, що забезпечує стимулювання поведінки дітей шляхом опису її майбутніх результатів (реалізації їхніх особистих інтересів і бажань) — це:**

- а) громадська думка;
- б) вимога;
- в) заохочення;
- г) перспектива.

**- Метод, що забезпечує корекцію поведінки дітей, а саме стимулювання хороших вчинків, шляхом розширення їхніх прав і обов'язків, — це:**

- а) змагання;
- б) заохочення;
- в) покарання.

**- Метод, що забезпечує корекцію поведінки дітей через гальмування їхніх небажаних проявів шляхом обмеження прав і обов'язків, — це:**

- а) покарання;
- б) заохочення;
- в) змагання.

**- У давньогрецькій мові це слово означало «звичай», «характер» і в античній риториці вживалося як ознака до слова оратор, а потім у риторичній науці закріпилося як її моральний принцип, тобто слово має утверджувати моральні ідеали:**

- а) етос;
- б) пафос;
- в) топос;
- г) логос.

**- Справедливість, принциповість, доброзичливість, чуйність, терплячість, уміння розуміти вчинки дітей та передбачати їхню поведінку, здатність стримувати роздратування та ін. - фундамент для досить складного психологічного утворення, необхідного кожному педагогу, зокрема вихователю дошкільного закладу, яке називають:**

- а) педагогічною спрямованістю;
- б) стилем діяльності;
- в) педагогічним тактом;
- г) педагогічною поведінкою.

**- Вирішальний вплив на ставлення батьків до вихователя має:**

- а) ставлення вихователя до їхньої дитини;
- б) ставлення дитини до вихователя;
- в) ставлення вихователя до батьків вихованця.

**- Основною умовою успішного співробітництва вихователів і батьків вихованців є:**

- а) педагогічний такт вихователів;
- б) уміння вихователя знаходити спільну мову з батьками вихованців;
- в) упевненість батьків у тому, що до їхньої дитини ставляться доброзичливо;
- г) психологічні знання вихователя.

**- За налагодження плідних стосунків між батьками і вихователями відповідальність несуть:**

- а) вихователі;
- б) батьки;
- в) керівництво ЗДО.

**- Яка група «важких батьків» відсутня у класифікації Є.О. Панько:**

- а) батьки, які не приділяють належної уваги вихованню своєї дитини;
- б) пихаті батьки, які не сприймають вихователя ДНЗ як авторитетну особу в галузі педагогіки;
- в) батьки, байдужі до роботи ЗДО;

- г) багаті батьки, які сприймають вихователя як бідну, матеріально незаможну людину;
- д) замкнуті і конфліктні батьки.

**- Яка із названих причин не веде до суперечностей між окремими вихователями в колективі ЗДО:**

- а) різна оцінка діяльності вихователів адміністрацією ЗДО;
- б) розбіжності в педагогічних поглядах і вимогах до вихованців;
- в) різний рівень професіоналізму;
- г) розбіжності на основі матеріальних інтересів;
- д) різні уявлення про моральний образ педагога.

**- Не принижувати авторитету колеги, узгоджувати педагогічні вимоги до вихованців і їх батьків, поважати інтереси і старання колеги, розуміти колегу, підтримувати його, допомагати йому - це моральні вимоги, що регулюють ставлення до:**

- а) майстра педагогічної праці;
- б) до інших вихователів;
- в) до вихователя з нетрадиційними поглядами;
- г) до молодого фахівця.

**- Щоб конфлікт почав розвиватися, потрібен:**

- а) суб'єкт;
- б) об'єкт;
- в) інцидент.

**- Конфлікт між керівником і підлеглим - це конфлікт:**

- а) вертикальний;
- б) горизонтальний;
- в) глобальний;
- г) випадковий.

**- Вертикальні (виробничі, рольові), горизонтальні (міжособистісні, міжгрупові, внутрішній конфлікт особистості) — це конфлікти за:**

- а) обсягом;
- б) ступенем вияву;
- в) процесом;
- г) результатом;
- д) тривалістю.

**- Конфлікти, що підривають стосунки в середині колективу, породжують суперечки, дискомфорт, — це конфлікти:**

- а) деструктивні;
- б) конструктивні.

**- Деструктивні і конструктивні конфлікти — це конфлікти за:**

- а) обсягом;
- б) ступенем вияву;
- в) процесом;

- г) результатом;
- д) тривалістю.

**- Який зі шляхів подолання конфлікту застосовується як винятковий захід:**

- а) адміністративний;
- б) педагогічний;
- в) юридичний.

**- Основним засобом профілактики конфліктів у ЗДО є:**

- а) добір завідувачем хороших заступників, помічників;
- б) уміння помічати суперечність і знаходити її розв'язання ще до стадії конфлікту;
- в) спрямованість стратегічних і тактичних прийомів керівництва ЗДО на чітку організацію роботи всього колективу.

**- Якому поняттю відповідає визначення: «Це виявлені в педагогічному процесі суперечності, які враховує вихователь, стимулюючи розвиток особистості, це мета, поставлена за певних умов»:**

- а) педагогічна ситуація;
- б) педагогічна задача.

**- Якому поняттю відповідає визначення: «Це процес і результат творчого, цілеспрямованого, самостійного, самодетермінованого руху фахівця від Я-реального до Я-ідеального, від Я-потенційного до Я-актуального, який забезпечує досягнення педагогом позитивних особистісних змін та є передумовою його успішної творчої самореалізації у професії»:**

- а) самовиховання;
- б) самоосвіта;
- в) самовдосконалення;
- г) самоактуалізація.

**Що із названого нижче не є компонентом процесу самовдосконалення:**

- а) об'єкт;
- б) мета;
- в) завдання;
- г) напрямки;
- д) засоби;
- е) результат.

**- Що із названого нижче не є напрямком самовдосконалення:**

- а) розвиток педагогічної майстерності;
- б) розвиток педагогічної техніки;
- в) підвищення компетентності;
- г) актуалізація власного творчого потенціалу.

**- Що не належить до провідних форм самовдосконалення:**

- а) побудова власного іміджу педагога;

- б) самовиховання;
- в) самоосвіта;
- г) самоактуалізація.

**- Якому поняттю відповідає визначення: «Це усвідомлена діяльність вихователя, спрямована на формування й розвиток у собі професійно значущих та корекцію негативних якостей особистості відповідно до вимог педагогічної професії»:**

- а) професійно-педагогічна самоактуалізація;
- б) самоосвіта;
- в) професійно-педагогічне самовиховання;
- г) побудова іміджу вихователя.

**- Діагностування, цілепокладання, планування, виконання, контроль і корекція - це етапи:**

- а) самовиховання;
- б) самовдосконалення;
- в) самоактуалізації.

**- Методи і прийоми самовпливу — самоінструкція, самопідбавдьорення, самопереконання, самонаказ, самонавіювання — використовуються вихователем на етапі:**

- а) цілепокладання;
- б) планування;
- в) виконання;
- г) контролю і корекції дій.

**- Самозвіт, самозаохочення, самопокарання використовуються вихователем на етапі:**

- а) діагностування;
- б) цілепокладання;
- в) виконання;
- г) контролю і корекції дій.

# ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Структурні та функціональні компоненти педагогічної діяльності.
2. Професійно значущі якості сучасного педагога.
3. Своєрідність професійної діяльності вихователя.
4. Професіограма педагога закладу дошкільної освіти.
5. Педагогічна майстерність: сутність та змістовна характеристика.
6. Структура професійної майстерності вихователя.
7. Критерії педагогічної майстерності.
8. Педагогічна майстерність у теоретичній спадщині А.С. Макаренка.
9. Педагогічна майстерність у теоретичній спадщині В.О. Сухомлинського.
10. Педагогічна майстерність у теоретичній спадщині Ш.О. Амонашвілі.
11. Педагогічна майстерність у науковому обґрунтуванні І.А. Зязюна.
12. Витоки професійної майстерності вихователя.
13. Професійний та особистісний саморозвиток вихователя як умова досягнення професійної майстерності.
14. Педагогічна техніка як комплекс професійних умінь вихователя.
15. Зміст педагогічної техніки у теоретичному спадку видатних педагогів минулого.
16. Поняття внутрішньої і зовнішньої техніки педагога (за І.А.Зязюном).
17. Техніка зовнішнього вигляду (самопрезентації) сучасного вихователя ЗДО.
18. Техніка невербальної взаємодії сучасного вихователя ЗДО.
19. Психотехніки і психічна саморегуляція вихователя ЗДО.
20. Психогімнастика та її використання у роботі з дошкільниками.
21. Техніка мовлення у професійній діяльності вихователя ЗДО.
22. Педагогічне спілкування: сутність та структура.
23. Стилі педагогічного спілкування вихователя з дітьми.
24. Умови ефективного педагогічного спілкування.
25. Майстерність вихователя в організації педагогічного спілкування.
26. Риторична культура вихователя ЗДО.
27. Елементи театральної педагогіки у роботі вихователя дитячого садка.
28. Поняття «педагогічний вплив» і «педагогічна взаємодія», сутність і змістовна характеристика.
29. Педагогічний вплив. Класифікація методів педагогічного впливу (виховання) у професійній діяльності вихователя ЗДО.
30. Педагогічний процес як динамічна взаємодія вихователя і дітей.
31. Основні принципи і прийоми педагогічної взаємодії.

32. Типи відносин педагога і дитячого колективу.
33. Майстерність вихователя в організації різних видів діяльності дітей.
34. Реалізація особистісно-орієнтованого підходу в освіті дітей дошкільного віку.
35. Педагогіка співробітництва у закладі дошкільної освіти.
36. Освітній процес у дитячому садку як ланцюжок взаємозалежних і взаємообумовлених педагогічних ситуацій.
37. Майстерність вихователя у процесі педагогічної взаємодії з батьками.
38. Культура людини як гармонія внутрішнього світу і зовнішньої діяльності.
39. Педагогічна культура та її компоненти.
40. Ознаки педагогічної культури вихователя ЗДО.
41. Педагогічна етика та шляхи її формування.
42. Педагогічний такт як показник педагогічної культури та прояву професійної майстерності вихователя ЗДО.
43. Взаємозв'язок педагогічної культури і педагогічної майстерності вихователя.
44. Психологічна культура вихователя ЗДО. Конфлікти в діяльності вихователя та шляхи їх вирішення.
45. Педагогічна творчість, її сутність та специфіка прояву у професійній діяльності вихователя ЗДО.
46. Творчість вихователя та її вплив на виховання творчої особистості дошкільника.
47. Передовий педагогічний досвід як результат творчої праці педагога.
48. Особистісне та професійно-педагогічне самовдосконалення як необхідна умова педагогічної творчості вихователя.
49. Вивчення досвіду передових вихователів – шлях до педагогічної майстерності.
50. Педагогічна творчість та інноваційна педагогічна діяльність вихователя.

# РОЗПОДІЛ БАЛІВ ЗА КУРС

Вид роботи	Кількість годин		Обсяг кредитів		Кількість балів	
	ден/ф	заоч/ф	ден/ф	заоч/ф	ден/ф	заоч/ф
<b>Змістовий модуль 1</b>						
Тема 1. Лекційні заняття	4	2	0,13	0,06	2	2
Тема 2. Лекційні заняття	2	2	0,06	0,06	2	2
Тема 3. Лекційні заняття	2	2	0,06	0,06	2	2
Семінарське заняття 1	4	2	0,13	0,06	4	4
<b>Змістовий модуль 2</b>						
Тема 4. Лекційні заняття	4	2	0,13	0,06	2	2
Семінарське заняття 2	10	4	0,3	0,13	4	4
Тема 5. Лекційні заняття	4	2	0,13	0,06	2	2
Семінарське заняття 3	2	2	0,06	0,06	4	4
Тема 6. Лекційні заняття	2	-	0,06	-	2	2
Семінарське заняття 4	4	2	0,13	0,06	4	4
<b>Змістовий модуль 3</b>						
Тема 7. Лекційні заняття	2	2	0,06	0,06	2	2
Семінарське заняття 5	2	2	0,06	0,06	4	4
Тема 8. Лекційні заняття	4	2	0,13	0,06	2	2
Семінарське заняття 6	2	-	0,06	-	4	4
Тема 9. Лекційні заняття	2	2	0,06	0,06	2	2
Семінарське заняття 7	4	4	0,13	0,13	3	3
Тема 10. Лекційні заняття	4	2	0,13	0,06	2	2
Семінарське заняття 8	2	2	0,06	0,06	3	3
Виконання ІЗ	20		0,66		20	
Підготовка і складання	30		1		30	



екзамену					
Підсумок	110	86	3,66	2,86	100

### Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	<b>A</b>	відмінно	зараховано
82 - 89	<b>B</b>	добре	
74 - 81	<b>C</b>		
64 - 73	<b>D</b>	задовільно	
60 - 63	<b>E</b>		
35 - 59	<b>FX</b>	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	<b>F</b>	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

# FEEDBACK ДО КУРСУ «ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ»

## *Рефлексія «Все у твоїх руках!»*



На аркуші паперу обведи свою ліву долоньку. Кожен палець – це певна позиція, з приводу якої необхідно висловити свою думку:

**Великий** – для мене було важливим і цікавим на курсі ...

**Вказівний** – з такого питання (питань) я отримала конкретні практичні поради/рекомендації:

**Середній** – мені було недостатньо (важко) ...

**Безіменний** – моя оцінка психологічної атмосфери на заняттях:

**Мізинець** – моя оцінка результативності курсу:

**Твої побажання викладачеві щодо подальшого покращення цього курсу:**

*Подивись на намальовану долоньку!*

*На ній — отримані тобою теоретичні знання, уміння й компетентності з навчальної дисципліни «Основи педагогічної майстерності».*

*Попереду —  
практичне оволодіння педагогічною майстерністю вихователя ЗДО.  
ВСЕ У ТВОЇХ РУКАХ!*

# ГЛОСАРІЙ

<b>Академічне красномовство</b>	- ораторська діяльність науковця та викладача, що доповідає про результати дослідження або популяризує досягнення науки
<b>Аутотренінг</b>	- психотерапевтичний метод, заснований на самонавіюванні й саморегуляції, під час якого людина спочатку оволодіває тими функціями, які не піддавалися свідомій регуляції, а потім веде наступ на свої переживання, позбавляючи їх підтримки організму
<b>Витоки педагогічної майстерності вихователя</b>	- складають фахові знання та вміння; фактори здібностей, середовища й соціуму; цілеспрямована робота над собою
<b>Громадянська компетентність</b>	- здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку
<b>Гуманістична спрямованість вихователя</b>	- зорієнтованість на особистість іншої людини, утвердження словом і ділом найвищих духовних цінностей, моральних норм поведінки, стосунків; та визначається мотивами, потребами, ціннісними орієнтаціями, інтересами, схильностями, ідеалами
<b>Деструктивні конфлікти</b>	- конфлікти, що підривають стосунки в середині колективу, породжують суперечки, дискомфорт
<b>Дикція</b>	- ясність і чіткість у вимові слів, складів, звуків
<b>Динамізм (як здібність вихователя ЗДО)</b>	- внутрішня енергія та готовність до змін, здатність до переконання і навіювання; гнучкість та ініціатива
<b>Дошкільна освіта</b>	- цілісний процес, спрямований на забезпечення всебічного розвитку дитини дошкільного віку відповідно до її задатків, нахилів, здібностей, індивідуальних, психічних та фізичних особливостей, культурних потреб
<b>Етос</b>	- у давньогрецькій мові це слово означало «звичай», «характер» і в античній риторичній вживалося як ознака до слова оратор, а потім у риторичній науці закріпилося як її моральний принцип, тобто слово має утверджувати моральні ідеали
<b>Жести</b>	- елементи експресивної поведінки людини, рухи рук або кистей рук

<b>Здібності</b>	- індивідуальні особливості людини, від яких залежить успішне виконання певних видів діяльності
<b>Здоров'язбережувальна функція вихователя ЗДО</b>	- здатність організовувати фізично та психологічно безпечне освітнє середовище
<b>Інтелігентність вихователя ЗДО</b>	- висока культура поведінки вихователя разом із його високим рівнем розвитку інтелекту, тобто освіченістю
<b>Комунікативна атака</b>	- початковий етап спілкування
<b>Креативність (як здібність вихователя ЗДО)</b>	- здатність до творчості
<b>Лідерська компетентність</b>	- здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети
<b>Майстер</b>	- людина, яка демонструє ґрунтовні знання про об'єкт своєї діяльності і засоби впливу на нього, хист до конкретного виду діяльності, володіє низкою важливих для самореалізації в професії особистісних якостей, любить свою професію, має досвід роботи і послідовників, яким уміло передає своє ремесло, постійно самовдосконалюється
<b>Міміка</b>	- рухи м'язів обличчя, які передають внутрішній емоційний стан людини
<b>М'язовий затискач</b>	- відчуття надмірної м'язової напруги в певній частині тіла людини, яке супроводжується великим хвилюванням
<b>Навіювання (сугестія)</b>	- непомітний психологічний вплив однієї особи на іншу чи групу осіб, розрахований на безперечне сприйняття і прийняття слів, висловлених в них думок, волі
<b>Нормативна функція вихователя ЗДО</b>	- професійна функція, що здійснює регулювання в системі діяльності вихователя ЗДО
<b>Оздоровчо-профілактична функція вихователя ЗДО</b>	- професійна функція, яка орієнтує вихователів на збереження життя і здоров'я дітей в умовах дошкільного закладу, поліпшення його доступними засобами, профілактику захворюваності
<b>Оптимістичне прогнозування (як здібність)</b>	- опора на позитивні сторони вихованця

<b>вихователя ЗДО)</b>	
<b>Організаційна функція вихователя ЗДО</b>	- здатність організовувати ігрову (провідну) і інші види дитячої діяльності та підтримувати види діяльності, ініційовані дитиною; обирати ефективні методи, форми та засоби організації освітнього процесу відповідно до запитів та потреб здобувачів освіти
<b>Оцінювально-аналітична функція вихователя ЗДО</b>	- здатність здійснювати та аналізувати результати моніторингу якості освітньої діяльності, сформованості компетентностей вихованців відповідно до Державного стандарту — для адаптації та коригування освітнього процесу відповідно до можливостей та потреб здобувачів освіти
<b>Педагогічна діяльність</b>	- особливий вид соціальної діяльності, що спрямована на передавання новим поколінням накопичених людством досвіду і культури, створення умов для їх особистісного розвитку
<b>Педагогічна ерудиція</b>	- обсяг необхідних знань, які вихователь застосовує у своїй діяльності для розв'язання педагогічних завдань
<b>Педагогічна задача</b>	- виявлені у педагогічному процесі суперечності, які враховує вихователь, стимулюючи розвиток особистості, це мета, поставлена за певних умов
<b>Педагогічна інтуїція</b>	- швидке прийняття рішення педагогом з передбаченням подальшого розвитку ситуації без повного її аналізу
<b>Педагогічна майстерність</b>	- комплекс властивостей особистості, який забезпечує високий рівень самоорганізації професійної педагогічної діяльності на рефлексивній основі
<b>Педагогічна техніка</b>	- сукупність професійних умінь, які забезпечують успішне виконання типових завдань діяльності педагога та виступають засобом його самовираження і самореалізації як цілісної особистості у процесі гнучкої й адекватної взаємодії з вихованцями, їх батьками і колегами
<b>Внутрішня техніка педагога</b>	- створення внутрішнього переживання особистості, психологічне настроювання педагога на майбутню діяльність через вплив на розум, волю і почуття
<b>Зовнішня техніка педагога</b>	- утілення внутрішнього переживання особистості педагога в його тілесній природі: міміці, голосі, мовленні, рухах, пластиці
<b>Пантоміміка</b>	- моторика всього тіла: поза, хода, нахили, постава
<b>Педагогічне мислення</b>	- практичність, конкретність, оперативність мислення, його логічність, системність гнучкість, оригінальність та креативність, здатність бачити процеси та явища в

	динаміці й розвитку
<b>Педагогічний такт вихователя</b>	- справедливість, принциповість, доброзичливість, чуйність, терплячість, вміння розуміти вчинки дітей та передбачати їхню поведінку, здатність стримувати роздратування та ін. - фундамент для досить складного психологічного утворення, необхідного кожному педагогу, зокрема вихователю дошкільного закладу
<b>Перцептивні здібності вихователя ЗДО</b>	- наявність професійної далекоглядності, спостережливості, емпатії, педагогічної інтуїції, вміння читати настрій і думки по очах дітей, розуміти мотиви вчинків
<b>Підприємницька компетентність</b>	- здатність до творчого пошуку й реалізації нових ідей, до самопрезентації та результатів своєї професійної діяльності; здатність до керування власним життям і кар'єрою, планувати й управляти культурними та соціальними проектами, критично мислити
<b>Правильність мови</b>	- володіння нормами літературної мови (орфоепічними, орфографічними, граматичними, лексичними)
<b>Прогностична функція вихователя ЗДО</b>	- здатність планувати та прогнозувати результати освітнього процесу
<b>Просвітницька функція вихователя ЗДО</b>	- забезпечення єдності впливу всіх соціальних інститутів (батьків, громадськості та ін.) на особистість дошкільника
<b>Професійна компетентність</b>	- професійна підготовленість і здатність суб'єкта праці до виконання завдань і обов'язків повсякденної діяльності
<b>Професійно-педагогічна самоактуалізація</b>	- виявлення і мобілізація вихователем власних потенційних сил та неповторної творчої сутності в умовах професійно-педагогічної діяльності
<b>Професійно-педагогічна самоосвіта</b>	- самостійна індивідуальна діяльність педагога, спрямована на оновлення і вдосконалення наявних загальнокультурних знань з метою досягнення бажаного рівня професійної компетентності
<b>Професійно-педагогічне самовиховання</b>	- усвідомлена діяльність вихователя, спрямована на формування й розвиток у собі професійно значущих та корекцію негативних якостей особистості відповідно до вимог педагогічної професії
<b>Професійно-педагогічний самоменеджмент</b>	- специфічна активність педагога, що базується на технологіях ефективного використання часу та цілеспрямованої регуляції поведінки і дій, спрямована на організацію власної діяльності в різних сферах життєдіяльності і розвитку

<b>Професіограма вихователя</b>	- ідеальний портрет вихователя, зразок, еталон, у якому представлені якості особистості, якими він має володіти, а також знання, уміння, навички, необхідні для виконання педагогічних функцій
<b>Професіоналізм</b>	- висока професійна кваліфікація і компетентність, володіння ефективними професійними вміннями і навичками, способами успішного розв'язання професійних завдань
<b>Релаксація</b>	- повне штучне розслаблення організму, що передбачає відсутність будь-якої напруги і зусиль
<b>Рефлексія</b>	- процес самопізнання суб'єктом внутрішніх психічних актів і станів
<b>Риторика</b>	- наука про способи переконання, ефективні форми впливу (переважно мовного) на аудиторію з урахуванням її особливостей
<b>Самоаналіз</b>	- спосіб пізнання себе, який вимагає критичної оцінки фактів, співвіднесення їх із певними цінностями
<b>Самовдосконалення</b>	- процес і результат творчого, цілеспрямованого, самостійного, самодетермінованого руху фахівця від Я-реального до Я-ідеального, від Я-потенційного до Я-актуального, який забезпечує досягнення педагогом позитивних особистісних змін та є передумовою його успішної творчої самореалізації у професії
<b>Самокритика</b>	- опрацювання результатів самостереження за допомогою двох методів — самоаналізу й самооцінки
<b>Самоменеджмент</b>	- сукупність заходів, спрямованих на підвищення ефективності професійної діяльності через самовдосконалення особистісних якостей людини, яка займається цією діяльністю
<b>Соціальна компетентність</b>	- здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня
<b>Стилі спілкування: спілкування-дистанція</b>	- формальність стосунків, хоча ставлення до дітей позитивне, але переважає авторитарний стиль керівництва
<b>партнерське спілкування</b>	- спілкування базується на демократичному стилі керівництва дитячим колективом. Вихователь урахує можливості, бажання і потреби кожної дитини. Педагог і вихованець займають рівні психологічні позиції у взаємодії
<b>суб'єкт-</b>	- уміння вихователя бачити і розуміти співрозмовника,

<b>суб'єктна взаємодія</b>	знаходиться в рівній психологічній позиції з ним, розуміти його точку зору характеризує таку умову успішного спілкування
<b>Стилі ставлення вихователя до вихованців: позитивно-пасивне ставлення</b>	- ставлення, яке передбачає лише вимогливість та суто ділові стосунки, що можуть забезпечити успіх у навчально-виховній роботі та сухий, офіційний тон, брак емоційного забарвлення
<b>відкрито-негативне ставлення</b>	- ставлення вихователя до дітей, що характеризується частим використанням покарань, погроз, негативних непрямих вимог, відсутністю привітності і довіри
<b>Стиль педагогічної діяльності</b>	- стійка індивідуально специфічна система психологічних засобів, прийомів, навичок, методів і способів здійснення педагогічної діяльності
<b>Авторитарний стиль педагогічної діяльності</b>	- дитина — об'єкт педагогічного впливу, а не рівноправний партнер; педагог одноосібно приймає рішення, встановлює жорсткий контроль за виконанням завдань, не обґрунтовує своїх дій перед вихованцями
<b>Демократичний стиль педагогічної діяльності</b>	- дитина — рівноправний партнер вихователя у спілкуванні та спільній діяльності, її думки беруться до уваги при прийнятті рішень
<b>Ліберальний стиль педагогічної діяльності</b>	- безсистемність в організації діяльності дошкільників, нерішучість вихователя, вагання, пасивність, уникання ситуацій прийняття рішень, передача ініціативи вихованцям і колегам
<b>Творчі вміння</b>	- вміння створювати щось оригінальне, незвичне, не схоже на вже існуюче
<b>Театр</b>	- видовище, місце для видовища
<b>Ляльковий театр</b>	- специфічний вид театрального мистецтва, особливий вид вистави, у якій діють ляльки
<b>Театральна лялька</b>	- пластичне узагальнення живої істоти — людини чи тварини
<b>Ляльки-маріонетки</b>	- ляльки, якими управляють згори з допомогою ниток, що кріпляться до різних частин ляльки (рук, ніг, тулуба, голови)
<b>Механічна лялька</b>	- лялька, яка приводиться в рух з допомогою системи тяг, які проходять через її корпус
<b>Тембр голосу</b>	- забарвлення звуку, його м'якість, теплота, індивідуальність



<b>Техніка мовлення</b>	- сукупність умінь і навичок, із допомогою яких реалізується мова в конкретній ситуації спілкування
<b>Точність мовлення</b>	- якість, що забезпечує адекватне розуміння сказаного (без деформацій), не вимагаючи від співрозмовника особливих зусиль при сприйманні інформації
<b>Трудові функції працівника</b>	- перелік конкретних, визначених трудовим договором видів робіт працівника з урахуванням його спеціальності, кваліфікації, спеціалізації та посади
<b>Уміння</b>	- здобута на основі досвіду, знань людини здатність належно робити що-небудь; застосовувати знання на практиці в різних умовах; готовність до практичних і теоретичних дій, які виконуються швидко, точно та свідомо на основі засвоєних знань і життєвого досвіду
<b>Ціннісні орієнтації</b>	- відносно стійка вибіркова спрямованість потреб особистості на певну групу соціальних цінностей

# РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

## Обов'язкова література

1. Амонашвили Ш.А. Здравствуйте, дети. М., 1985.
2. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти). Нова редакція: Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.01.2021 № 33. URL: [https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro\\_novu\\_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf](https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf).
3. Демченко М.О. До проблеми розробки професіограми вихователя закладів дошкільної освіти. *Педагогічні науки*. 2018. Вип. LXXXI, Том 1. С. 138-142.
4. Загородня Л.П., Тітаренко С.А. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу: навчальний посібник. 2-ге вид. Суми: Університетська книга, 2016. 319 с.
5. Капченко О.Л. Дефініція педагогічної майстерності. URL: [https://www.narodnaosvita.kiev.ua/Narodna\\_osvita/vupysku/15/statti/kapchenko.htm](https://www.narodnaosvita.kiev.ua/Narodna_osvita/vupysku/15/statti/kapchenko.htm).
6. Коновалова К.І. Формування професійної культури майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти у процесі фахової підготовки: дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / К.І. Коновалова. Одеса, 2018. 309 с.
7. Косенко Ю.М. Гуманізм педагогического взаимодействия в профессиональной деятельности воспитателя детского сада. *Теоретические и прикладные проблемы психологии педагогического межличностного взаимодействия*: Материалы Международной научно-практической конференции 19-20 апреля 2002 г. Ч. 2. Минск, 2000, С. 221-222.
8. Косенко Ю.М. Основи педагогічної майстерності вихователя. Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності «Дошкільна освіта». 2-е видання, доповнене. Маріуполь: ТОВ «Друкарня «Новий світ», 2014. 360 с.
9. Косенко Ю.М. Підготовка майбутніх вихователів до педагогічної творчості. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика* (серія: Педагогічні науки). 2017. Випуск № 3-4 (52-53). С. 90-94.
10. Леонтьев А.А. Психологический портрет лектора: Материалы университета лектора. М., 1981. 42 с.
11. Леонтьев А.А. Педагогическое общение. М.: Знание, 1979. 48 с.
12. Лабунская В.А. Невербальное поведение. Ростов: Из-во Рост. ун-та, 1981. 134 с.
13. Макаренко А.С. Деякі висновки з мого педагогічного досвіду. Твори: в 7 т. К., 1954. Т. 5.
14. Макаренко А.С. Методика організації виховного процесу. Твори: в 7 т. К., 1954, Т. 5.
15. Макаренко А.С. Педагогічна поема. Твори: в 7 т. К., 1954. Т. 1.

**16.** Макаренко С.І. Проектування індивідуальної траєкторії професійного розвитку майбутнього педагога дошкільної освіти. *Професійна підготовка педагогів дошкільної освіти в умовах європейського вибору: проблеми, пошуки, здобутки*. Монографія / [Брежнєва О.Г., Березіна О.О., Бухало О.Л. та ін.; за наук. ред. О.Г. Брежнєвої]. Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2020. С. 114-137.

**17.** Макаренко С.І. Професійна майстерність працівників дошкільних навчальних закладів у форматі нового педагогічного мислення. *Педагогічна скарбниця Донеччини*. 2012. №2. С. 13-14.

**18.** Макаренко С.І. Самоменеджмент як необхідна умова професійного розвитку майбутнього керівника ЗДО. *Актуальні проблеми науки та освіти: збірник матеріалів XXIII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / за заг. ред. М.В. Трофименка*. Маріуполь: МДУ, 2021. С. 154-156.

**19.** Методические рекомендации для преподавателей и студентов по основам педагогического мастерства к практическим занятиям для курса. Тема: Мастерство учителя в управлении собой. Полтава, 1987. С. 5-20.

**20.** Молочко М.В. Формування соціально-психологічного клімату в педагогічному колективі дошкільного закладу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.07 «Теорія і методика виховання» / М.В. Молочко. Київ, 2004. 22 с.

**21.** Никитин Б.П. Возникновение и развитие творческих способностей. *Радянська школа*. 1989. № 7. С. 43-51.

**22.** Носовець Н.М. Сутність і зміст педагогічної майстерності сучасного вчителя. *Вісник Чернігівського державного педагогічного університету*. Чернігів: ЧДПУ, 2010. С. 156-159.

**23.** Педагогічна майстерність: Підручник / За ред. І.А. Зязюна. К.: Вища школа, 1999.

**24.** Педагогічна майстерність. Хрестоматія: Навч. посіб. / [Упоряд.: І.А. Зязюн, Н.Г. Базидевич, Т.Г. Дмитренко та ін.]; за ред. І.А. Зязюна. 2-е вид., допов. і перероб. К.: Вища шк., 2006. 606 с.

**25.** Пихтіна Н.П. Основи педагогічної техніки : навчальний посібник. Київ : «Центр учбової літератури», 2013. 316 с.

**26.** Принципи системи Станіславського. URL: [http:// toplutsk.com/articles-article\\_272.html](http://toplutsk.com/articles-article_272.html) .

**27.** Про затвердження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти»: Наказ Міністерства економіки України від 19.10.2021 №755-21. URL: <https://osvita.ua/legislation/doshkilna-osvita/84885/>.

**28.** Рыбакова М.М. Конфликт и взаимодействие в педагогическом процессе. М., 1991.

**29.** Семиченко В.А. Плекаємо педагогічну майстерність: навч. посібник / Семиченко В.А., Снісаренко О.С., Брюховецька О.В. та ін. Вінниця: Планер, 2010. 674 с.

**30.** Скотт Дж. Г. Конфликты. Пути их преодоления. К., 1991. С. 115-142.

31. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям. Вибр. твори: В 5 т. К., 1977. Т. 3.
32. Сухомлинський В.О. Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості. Вибр. твори: В 5 т. К., 1976. Т. 1.
33. Станиславский К.С. Работа над собой в творческом процессе переживания. Собр. соч.: В 8 т. М., 1954. Т. 2. С. 5-399.
34. Чехов М. Об искусстве актера. *Литературное наследие*. В 2 т. М., 1986. Т. II. С. 34-36.
35. Швець Т.А. Педагогічні умови формування професійної майстерності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Т.А. Швець. Херсон, 2016. 20 с.

### Додаткова література

1. Агалець І.О. PR-технології професійного іміджу суб'єктів освітнього процесу: формування та орієнтири розвитку. *Інноваційний розвиток освіти в Україні й зарубіжжі в умовах євроінтеграційних та глобалізаційних процесів* : огляд. вид. / НАПН України, ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського; [авт.-упоряд.: Селецький А.В., Кравченко С.М., Агалець І.О. та ін.; наук. ред. А.В. Селецький]. Київ: [ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського], 2019. С. 107-128. URL: [https://lib.iitta.gov.ua/overview\\_edition\\_2019.pdf](https://lib.iitta.gov.ua/overview_edition_2019.pdf).
2. Амонашвили Ш.А. Как живете, дети? М., 1986.
3. Амонашвили Ш.А. Размышления о гуманной педагогике. М., 1996.
4. Безсонова О.К. Мистецтво перших кроків. «Друкарня Мадрид», 2015. 148 с.
5. Беленька Г.В. Вимоги до професійної компетентності вихователів дітей дошкільного віку. *Підготовка майбутніх вихователів до роботи з дітьми дошкільного віку: компетентнісний підхід* / За загальною редакцією Г.В. Беленької, О.А.Половіної / Монографія. К, 2015. С. 23-46.
6. Гузій Н.В. Педагогічний професіоналізм як наукова категорія / Педагогічна творчість, майстерність, професіоналізм у системі підготовки освітянських кадрів: здобутки, пошуки, перспективи : монографія / керівн. авт. кол. Н.В. Гузій ; Мін-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М.П. Драгоманова. К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. С. 109-156.
7. Карнеги Д. Как перестать беспокоиться и начать жить. К., 1992. С. 38-200.
8. Комплексний підхід до формування професійної компетентності майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу : монографія / О.І. Курок, Г.П. Барсуковська, Н.М. Гордій, І.Г. Данильченко, Л.П. Загородня; ред.: О.І. Курок; Глухів. нац. пед. ун-т ім. О. Довженка. Глухів, 2015. 231 с.
9. Курінна А.Ф., Григоренко Г.І., Погрібняк Н.В. Формування риторичної компетентності вихователя (з досвіду роботи в закладах вищої та післядипломної педагогічної освіти). *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. № 76, т. 2. С. 98-105. URL: [http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/76/part\\_2/19.pdf](http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2021/76/part_2/19.pdf).

**10.** Мартинець Л. А. Професійний розвиток учителя: сутність і зміст. *Педагогічні науки*. Випуск XXII, том 2, 2016. С. 106-110. URL: [http://ps.stateuniversity.ks.ua/file/issue\\_72/part\\_2/24.pdf](http://ps.stateuniversity.ks.ua/file/issue_72/part_2/24.pdf).

**11.** Микитюк О. Особистісно орієнтований розвиток педагога у контексті компетентнісного підходу. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2012. № 6. С. 32-38. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/24032/1/5-32-38.pdf>.

**12.** Мацько Л.І. Риторика : навч. посібник / Л.І. Мацько, О.М. Мацько. К. : Вища школа, 2006.

**13.** Мукан Н. В., Грогодза І. Ю. Професійний розвиток педагогів: теоретичні та методологічні аспекти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2013. № 5 (31). С. 18-27. URL: <http://repository.sspu.sumy.ua/bitstream/123456789/3090/1/Profesiinyi%20rozvytok%20pedahohiv.pdf>.

**14.** Чистякова М.И. Психогимнастика / Под ред. М.И. Буянова. 2-е изд. М.: Просвещение: ВЛАДОС, 1995. 160 с.

**15.** Як поліпшити психологічний клімат у педколективі. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2021. № 5. С. 30.